

MLADIKA

Izhaja 20. vsakega meseca.

Uredništvo in upravništvo je v
Gorici, Gosposka ul. 2 (knjižarna).

Stane celoletno 8 Lir

„Jaz sem trta, vi mladike“.

(Jan. 15. 5.)

Odtrgani od svojih sobratov v Jugoslaviji — smo ločeni tudi od kulturnih virov, iz katerih smo bili vajeni črpati potrebnega življenjskega soka. Imamo sicer na razpolago slovenski dnevnik »Edinost« in tednik »Goriško Stražo« ter »Pučkega prijatelja«, ki se bavijo z narodno-političnimi vprašanji. A živo čutimo potrebo, da udeležimo tudi svoj krščansko-kulturni program. Časovne razmere nas k temu naravnost silijo. Nova nevarnost grozi krščanskemu naziranjju in se razliva kakor povodenj po naši lepi domovini. Ljubezen do naroda nam zato narekuje dolžnost, naj ga obvarujemo pred strupom novodobnih ruvarjev, da bi si ohranili čista katoliška načela. Vspodbuje in pouka je treba ljudstvu zlasti v teh viharnih dneh. Le pošteno ljudstvo, ki ga ne razjedajo grde strasti, sme upati na boljšo bodočnost.

Raznovrstne so naše kulturne potrebe, in vsem zadostiti — kakor bi radi — ne bo mogoče. V skromnem našem lističu namenili smo se ljudstvu podati vsacega nekaj; tudi nekaj nabožnega čtiva, kot malo nadomestilo za druge liste (n. pr. »Bogoljub«) ki so bili prej pri nas udomačeni. List se hoče baviti nakratko tudi z društvenim delovanjem ter biti nekako glasilo naše »Slovensko-krščansko-socialne zveze«. Boriti se hočemo za krščanske vzore tudi na socialnem torišču, in pobivati usodepolne novodobne zmote. Radi bomo tudi priobčevali kratke sestavke leposlovne vsebine, dokler se ne povspnemo do samostojne priloge. V razgledu bomo podali bolj zanimive dogodke po svetu in domovini.

Nadeli smo novemu listu ime »Mladika«.

Opominja naj nas na besede Gospodove: »Jaz sem trta, vi mladike, in kakor mladika ne more roditi sadu sama od sebe, če ne ostane na trti, tako tudi vi ne, če v meni ne ostanete. Kdor osta-

ne v meni, in jaz v njem, ta obrodi obilo sadu, zakaj brez mene ničesar ne zamorete storiti. (Jan. 15. 4—5.) Opozorjati hočemo torej naše verno ljudstvo na potrebo tesnega, notranjega stika s krščanstvom in njegovim Ustanovnikom. Posamezen človek in narod bo prinašal cvet in sad, le če bo črpal življenjskega soka iz božjega Srca našega Izveličarja. Kazati moramo na usodo mladike, ki zgubi stik s trto. Na utrgani, od trte odrezani mladiki iščemo zastoj sadu. Nekaj časa se drži še listje, a tudi to kmalu usahne, ni za drugo, kakor da se jo pobere in v ogenj vrže. Mi pa želimo, da bi bilo naše ljudstvo živa mladika na krščanskem deblu, ki bi prinašala bogatega sadu. — Le s tem namenom stopamo danes v javnost ter smatramo za dolžnost vsakega, ki hoče, da se ljudstvo zdravo ohrani, naj z vso vnemo razširja naš list med vse dobro misleče. Zavedamo se velikih težkoč, s katerimi se nam bo boriti, zlasti bomo občutili pomanjkanje duševnih delavcev; toda z združenimi močmi — upamo — bomo vsaj deloma zadostili zahtevam in potrebam ljudstva. Svoje delo in trud postavljamo pod zaščito Marje Svetogorske in slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda!

List bo mesečno (20. dan) izhajal, ter stane do konca letošnjega leta 8 Lir. Naročnino je treba plačati naprej. List smo poslali na ogled raznim cenj. gospodom. Kdor ne misli lista naročiti, naj nam ga blagohotno vrne.

Uredništvo in upravništvo »Mladike« je v Gorici, Gosposka ulica 2 (knjižarna).

V Gorici, dné 20. aprila 1920.

UREDNIŠTVO »MLADIKE«.

Vam, krščanski mladeniči!

Dragi fantje! Naš novi list si šteje v srečo in veselje, da Vam more po petih letih groze in krvoprelivanja izročiti svoje prav posebne pozdrave.

Vi ste bili vedno naš up in naš ponos. Zato smo s strahom in trepetom zrli na Vas, ko Vas je straša vojna furija vrgla v krvavi metež in s tem v nepregledne nevarnosti za Vaše mlado življenje, za Vašo čvrstost, dušno in telesno... Le s studom in grozo se spominjamo z Vami na grdo in nečloveško ravnanje, s katerim se je mnogo grešilo zoper Vas po raznih vojašnicah in bolnišnicah. Koliko trpljenja in pomanjkanja! Koliko glada in mraza! Pa tudi koliko spodtikljivih zgledov in zapeljevanja! Zato pa naša molitev za Vas ni nikoli prenehala. Ni prenehala naše sočutje.

Pozdrav junakom - trpinom!

Vam, dragi fantje, je bila sreča vendar še toliko mila, da ste se zdravi, ali vsaj še živi povrnili domov, dasi morate morda trpeti na raznih mučnih posledicah naporov in pomanjkanja. Toda »kdo bo dal mojim očem potoke solzá, da objokujem noč in dan umorjene sinove mojega ljudstva?« (Jer. 9, 1.) »Divja zver, strašna zver svetovne vojske »jih je požrla«. (Sv. pismo.) Pokoj njihovim dušam! Bodi jim lahka tuja in domača zemlja, kjer čakajo njih zemeljski ostanki večnega vstajenja! Njihovim družinam in sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Naše sočutje pa tudi Vam, ubogi trpini-invalidi, ki trpite na zadobljenih ranah in boleznih. Bog Vam bodi tolažnik v težkih urah trpljenja in zapušenosti!

Vsem pa, ki ste se povrnili, naš najpristrčnejši pozdrav! Veselimo se z Vami, da Vam je zasijala zopet zarja svobodnih dni. Bog z Vami in sreča junačka na poti, ki ste jo čvrsto nastopili, da dvignete iz ruševin svoj mili dom in pomagate vpostaviti domače gospodarstvo! Domovina Vas objema z gorko ljubeznijo in stavi v Vas vse svoje velike nade v boljšo bodočnost. Gre za to, da čimpreje zabrišemo strašne sledove, ki jih je vojska vtisnila naši deželi ter vsem njenim **gospodarskim in kulturnim** napravam.

Na Vaših ramenih je bodočnost.

Krščanski mladeniči! Vi se **morate docela zavedati**, da sloni vse delo za obnovo in dobrobit naše domovine v prvi vrsti na Vaših ramah, ker ste poklicani za bodoče stebre naših družin in našega naroda.

»Rod stari hira, gine -- bodočnost je mladine.« (Stritar). Bodi Vam torej v pohvalo in priznanje, da ste se s toliko vne- mo poprijeli naporega obnavljalnega dela na polju in v vinogradih. - In vendar je to **komaj polovica vsega dela**, ki Vas čaka. Vojska je namreč slaba šola... Le z veliko žalostjo moremo tu misliti na vse one, ki so v to šolo hodili in se v njej učili... Še žalostnejše pa je slišati, da mnogi svoje življenje izza vojske nadaljujejo tudi v domačem kraju in vse te spačenosti še druge učijo ter jim je še vedno žalostni ideal: **Pijančevanje, ponočevanje in nečistost**. Tako razumejo svojo svobodo. Opravičujejo pa se in tolažijo svojo vest z modernim napredkom, ki je iznašel nov svetovni nazor, po katerem naj bi se bila vera in Cerkev ter vse njene zapovedi že zdavno priživele. In vendar ni to njih ravnanje nič drugega nego nizkotno **suženjstvo**, v katero jih oklepajo njihove strasti. Pomilovanja vredni reveži!

Fantovska svoboda.

Prava fantovska svoboda se kaže veliko bolj v **plemenitem mišljenju, blagem srcu, disciplinirni volji in neomadeževanem življenju, pa v enotnem delovanju za ljudski blagor**. Svobodni mladenič kroti v sebi vse slabe nagone, zna samega sebe vsekdar premagati in ima svoje strasti v oblasti.

Domovina pa potrebuje svobodnih ljudi in ne sužnjeve. Sužnji smo bili toliko stoletij... Naša doba potrebuje **značajev**, neupognjenih in neupogljivih. In ti značaji se morajo rekrutirati ravno iz vrst naših fantov. Naš narod potrebuje **čednostnih in delavnih mladeničev**. Ti ga bodo rešili in ne polni litri ter pokvarjene ženske... »Ako bi me kdo vprašal«, pravi Weiss v knjigi »Lebensweisheit«, »naj mu pokažem neupogljiv, stahoviten in zanesljiv značaj, ne vedel bi mu drugega pokazati kot člo-

veka, ki se odlikuje **po čistosti in zatajevanju samega sebe**. Ti dve lastnosti izpremenita človeka v **jeklo**. Taki značaji pa se vzgajajo le ob zgledu in nauku Kristusovem, le v šoli sv. Cerkve.

Bodite značajni!

»Kristus je bil **cel mož**; mož truda in trpljenja. On je storil, kar je spoznal, da je pravo, da si ga je to stalo velike bridkosti in trpljenja. Zato tudi mi postanemo toliko bolj možje, **značajni, trdni, zavedni možje**, kolikor bolj se v mišljenju in življenju približujemo vzor-možu, idealu: Kristusu: Kolikor bolj nas bo razsvetljevala njegova luč sv. vere, kolikor bolj nas bo ogreval žar njegove ljubezni, kolikor bolj nas bo krepil in vzdrževal spomin na njegovo stanovitnost, na stanovitnost do smrti.« (Kardinal Missia na I. kat. shodu).

»In Izveličar, vzor vse značajnosti, je ljubil s posebno ljubeznijo **ravno mladeniče**. Mladeniča v Najmu je obudil od mrtvih; mladeniča, sina kraljevega služabnika, je mahoma ozdravil; bogatega mladeniča, ki ga je vprašal, kaj naj stori, da bo dosegel večno življenje, je milo pogledal in ga vzljubil; iz mladeniča pod goro Tabor je izgnal hudega duha; ob grobu mladeniča Lazarja se je zjokal tako, da so ljudje rekli: Glejte, kako ga je ljubil! In nedolžni mladenič, deviški Janez, mu je bil najljubši apostol. Po vzgledu božjega Izveličarja objema tudi sv. Cerkev mladeniče s posebno ljubeznijo in pospešuje vse naprave, o katerih sodi, da morejo **mladeničem koristiti** v dobro srečo, časno in večno.« (Lavanti sinoda str. 305.)

Zato je katoliškemu mladeniču vzor - Kristus in njegovi nauki so mu kažipot v življenju.

Izobrazba se lepó druží z vero.

In tega Kristusa hočejo njegovi nasprotniki iztrgati iz src naše mladine. Namesto Kristusa pa postavljajo na oltar moderni svetovni nazor, moderno prepričanje o življenju in svetu, da si nam nepregledno število učenjakov jasno izpričuje, kako se da **veliko in obširno znanje prav lepó združiti s pravim katoliškim prepričanjem**. Le dva zgleda!

Vsak mediciner, vsak naravoslovec izgovarja z velikim spoštovanjem ime velikega Francoza Pasteurja. On je pokazal moderni medicini nova pota s tem, da je od-

kril bakterije in je dosegel tudi v kemiji mnogo novih rezultatov. S svojimi iznajdbami je koristil francoskemu narodu toliko, da je darvinijanec Huxley izjavil, da odtehtajo njegove iznajdbe vseh pet milijard, katere so morali plačati Francozi Nemcem kot odškodnino po vojni leta 1870. In **ta mož** je bil do konca veren katoličan in njegovo geslo je bilo »Per vias rectas« t. j. »**po pravi poti vedno naprej!**«

Pripoveduje se, da ga je vprašal neki učenjak, kako more biti veren, ko vendar toliko razmišlja in študira. In Pasteur je odgovoril:

»**Ravno, ker sem toliko študiral, sem ostal veren** kakor bretonki kmet. (Zelo verno in bogaboječe ljudstvo na severnem Francoskem). **Ko bi bil pa študiral še več, bi bil postal veren kakor bretonska kmetica**. (Ženske so, kakor znano, v splošnem pobožnejše od moških). Umirajoč je držal sv. razpelo v roki in je umrl kot vzoren katoličan.

Velike zasluge ima v vedi elektrike učenjak **Aleksander Volta**. Ko so njegovi prijatelji dvomili o njem, ali je veren, se je vsedel in napisal svoj »Konfiteor«, svojo veroizpoved. In kaj pravi v tej knjigi? »**Sveto katoliško Cerkev sem smatral vedno za edino pravo in jo še smatram in brez prestanka hvalim Boga, da mi je podelil tako vero, v kateri hočem živeti in umreti s trdnim upanjem, da si pridobim večno življenje.**« (Primeri III. slov. kat. shod v Ljubljani str. 110-111.)

Tako torej dva velika učenjaka in sto drugih ravno tako. Izpolnjuje se nad učenjaki tisto, kar pravi sv. pismo: »**Strah Gospodov je začetek modrosti**«.

Boj popačenosti!

Dragi fantje! Ta strah Gospodov zavlada zopet tudi v vaših vrstah! Pa tudi prava krščanska modrost. Nikdar ni še tako besnel in divjal boj zoper vero, Kristusa in Cerkev kakor dandanes. Ali boste nemo stali ob strani in hladno gledali, kako se rušijo stebri pravosti in lepega vedenja? Naša dežela - naše ljudstvo, naši otroci so dovolj trpeli pod uničujočim kvarnim vplivom vsakovrstnega pohujševanja in zapeljevanja od strani tujerodnega vojaštva, ki je preplavljalo deželo štiri leta. Z gnusom slišite pripovedovati o močnem vplivu in pritisku, kateremu je žal podleglo toliko naših ljudi...

Na Vas, mladeniči je, da pomagate zbrisati te žalostne sledove s tem, da visoko dvignete zopet zastavo poštenja proti vsemu demoraliziranju in kvarjenju našega naroda, naj pa to prihaja iz domačih ali tujih vrst. Naša doraščajoča mladina, ki je morala v svojo veliko kvar gledati in slišati toliko njej škodljivega, naj zazré v Vas vzor mladeniče, vnete za vse dobro in lepo! Nedotaknjena in sveta Vam bodi dekliška čast in poštenje! Kar je bilo sve-to našim dedom, bodi tudi nam: **Vera in narod.**

Evo Vam, dragi fantje, široko polje najčastnejšega dela za versko in moralno povzdigo našega ljubljene-ga naroda. Zato vsi na plan! Narod Vam bo hvaležen. Naj izginejo iz vaših vrst zadnji spomini na velikomestne beznice, kjer kraljuje strast, kjer mami mladino vonj naslade, kjer je seme razpada, boleznin in smrti! Že star pregovor pravi: »Mesto mori, dežela poživlja«. Naj torej zopet ožive naše vasi, naj oživi v njih pravo slovensko življenje, ki

mu je tuja vsa drugorodna moderna navlaka brezverstva in nemoralnosti! Naša kmečka hiše bodi zopet središče in ognjišče **duševno čvrstih, nepokvarjenih in telesno zdravih ljudi!**

Pobudo k temu prenovljenju in prerajanju pa naj daje poleg cerkve in šole naše, svoječasno tako cvetoče kulturne ustanove v prvi vrsti naša **izobraževalna organizacija!** Ljudske duše žeja po točni duševni hrani in poštemem razveseljevanju. Vzljubimo torej zopet naše predvojne društvene prostore in vse življenje v njih! Ples, alkohol in nečistovanje so bili in ostanejo grobokopi našega naroda v gospodarskem in kulturnem oziru. In kdor napeljuje in sili naše ljudstvo v take reči, ta je njegov sovražnik. Sovražnik je tudi, kdor nemarno stoji ob strani in mirno gleda, da se mladina kvari in zapeljuje v stran pota.

Zato živeli krščanski mladeniči! Živela naša izobraževalna organizacija! Živeli mladeniški odseki! L. C.

Pšenica in ljuljka.

Dr. Jos. Ličan.

Kaj bo, kaj bo? se sllišijo tožbe vsepovsod od dobromislečih, ko vidijo, kako širijo nov nauk, nov evangeli in pripravljajo nove zmešnjave novodobni preroki. Raj, popolen raj na zemlji obljubujejo — komunisti — ljudstvu. Vse krivice bodo izginile, vsi bodo deležni v enaki meri veselja in dobrot tega sveta — če se njihov načrt posreči.

Sicer treznejši nič kaj ne verujejo v ta nebesa na zemlji, — v nebesa, v katera se pride le po nešteti krivicah in nasilju in čez mrtva trupla tisoč in tisoč sobratov. Nemški mislec Paulsen zmaja z glavo in pravi: »Privoščim sicer iz srca trpečemu človeštvu vsako sanjo o bodoči sreči. Vendar bojim se, da sanja, ki jo Bebel v svojih knjigi (Die Frau) slika, ni brez nevarnosti. Lahko mu je vzbuditi nezadovoljnost proti resničnemu sedanjemu življenju in bi človeštvo, če bi isto hotelo iskati ono naslikano sanjsko deželo, privedel do zelo boleznega vzbujenja. Dvomim, če pridejo sploh kedaj nebesa na zemljo, ne bo pa tako ceno, kakor si domišljajo socialni preroki.« (Etik., II. 368.)

Vendar zatrjuje se: Vse bo vsem skupno — vse lepo porazdeljeno in urejeno. Vsem bo breme olajšano, ženskam n. pr. ne bo treba več doma ne kuhati, ne prati in krpati, ne skrbeti za

otroke — vse bo opravila spretna, močna dekla — država. (Glej »Delo«, št. 7). In ljudstvo drvi trumoma na shode, čita hlastno tozadevne liste. Poslušaj, čita in — odobruje kar vse vprek! Toda kdo bo zameril ljudstvu, da išče neznošnim razmeram odpomoči, da išče leka proti boleznim, na katerih trpi človeška družba? A dolžnost naša je opozoriti ljudstvo, naj ne sprejema za zlato vsega, kar se sveti, naj ne uživa z jedjo tudi strupa, naj ne spravlja z pšenico tudi ljuljke. Razbirati je treba natančno, pretehtati vse vestno. ločiti je treba slabo od dobrega! Ne tajimo, da ste dobili v novodobnem evangeliu marsikako dobro znō, marsikako resnico, ki Vam je ugajala. Tudi nam ugaja resnica in pravica, kjerkoli se nahaja. In glejte, smelo rečemo, da vse — kar je v resnici dobrega v njem — je vzeto iz krščanstva. Tu je oni vir, iz katerega črpa pravične zahteve in resnične vzore socialna demokracija. To potrjuje že dejstvo, da se je ista pojavila le v krščanskih narodih — tuja in neznanja je na daljnem vstoku — v budistiških državah, dasi vlada tam še hujše zatiranje, da — obstoji celo še suženjstvo po nekod — kot zakonita uvedba.

Le poglejmo!

BOJ IZKORISČANJU, BOJ KAPITALIZMU!

Socialna demokracija dviga svoj glas in zahteva odpomoči proti izkoriščevalcem ljudstva, obsoja storjene krivice na račun nižjih slojev in vodi oster boj proti kapitalizmu. V živih barvah kaže na nakopičene milijarde izsesavalcev delavstva. Njihovega bogatstva se drže srage delavcev trpinov, da kri onih milijonov, ki so padli v svetovni vojski. Kapitalizem je v prvi vrsti zaskrivil svetovno vojno. On nosi glavno krivdo na strašnem izkoriščanju nižjih slojev tekom vojne. Kdo se ne spominja onih verižnikov in odenihov, ki so obogateli na račun bednega ljudstva? Kapitalizem je slednjič kriv, da ne pride do pravičnega miru. — Dolgo vrsto let so delavski sloji ječali pod jarmom krutega kapitalizma. — Dragoceno spoznanje! Obsoja se brezsrčno nakopičevanje bogastva, izkoriščanje človeka-sobrata.

Toda obsodbo takemu početju je že davno pred socialisti izrekel začetnik krščanstva, ki je postavil kot temelj svojemu kraljestvu ljubezen do bližnjega. To je moja zapoved, da se med seboj ljubite. (Jan. 15, 12.) »Vse karkoli hočete, da vam ljudje store, tudi vi njim storite.« (Mat. 7, 12.) — »S kakoršno mero bode te merili, s tako se vam bo odmerilo.« (Luk. 6, 38.)

Gospod je svaril pred lakomnostjo, pokazal nevarnost brezsrčnega »mamon« ter hotel, da porabi človek v dobroti, česar ima odveč. — »Glejte in varujte se vsakoršne lakomnosti.« (Luk. 12, 15.) — Imenoval je bogatega človeka, ki je grabil in se veselil čes: Duša, počivaj, jej, pij in bodi dobre volje — bedaka. »Bedak, še to noč bodo terjali tvojo dušo od tebe. Kar si pa pripravil, čegavo bo? Tako se mu godi, kdor si nabira bogastvo, in ni bogat v Bogu!« (Luk. 12, 20.) — »Ne zbirajte si zakladov na zemlji, kjer jih rija in molj konča, in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo.« (Mat. 6, 19.) — »Slepota bogastva — je ona — ki zadušil besedo božjo in je brez sadu.« (Mat. 13, 22). Zato je zaklical: »Gorje vam bogatim, ker imate že svoje veselje.« (Luk. 6, 24.) — Bogatina, ki je ubogega Lazarja zančeval, in ga pustil trpeti, je Gospod obsodil — v pekel. (Luk. 16, 24.)

In apostol Jakob napoveduje trdosrčnim bogatim kazen: »Zaklad jeze ste si nabrali v poslednjih dneh. Glejte plačilo, ki ste ga utrgali delavcem, kateri so vam poželi polje, kriči: in tožbe žanjic so prišle do ušes Gospoda vojnih trum. — Požrešno ste živeli na zemlji in stregli ste pohotil.« (Jak. 5, 4.)

Razume se, da »ne v zlatu, ne v lepem telesu — kakor povdarja sv. Avguštin, — marveč v pokvarjeni volji tiči greh, ki te dobrine zlorablja.«

Sv. Cerkev je vedno štela revne in slabotne in je s cerkvenimi kaznimi nastopala proti njihovim zatiralcem. Katekizem še dandanes šteje zatiranje in izkoriščanje med vnebovpijoče grehe. Ko se je na podlagi svobodin francoske revolucija dvignila vsestranska divja konkurenca in zatrla srednji stan, je bila Cerkev, (Pij IX, Leon XIII.) ki je zahtevala odpomoči potom pravičnih postav. Učila je, da pravice posameznika imajo meje ob pravici bližnjika in ob cili skupnosti. A kri liberalcev je uglasil glas varhine zatirancev. Skovale so se nove postave, ki so Cerkev še bolj zvezale roke; njen vpliv se je izrinil iz visokih šol in iz javnega življenja. Med širokimi ljudskimi masami, se je gojilo le sovraštvo do sv. Cerkev. Ko je priklopelo zatiranje do vrhunca, se je delavstvo prebudilo, izpoznalo je prekasno, da je med tem od onih, ki so mu jemali ljubezen do Cerkev, ponižano le do navadnega stroja. V sedanjih neznosnih razmerah, ponuja zopet Cerkev delavstvu rešilno roko. Bode li to sprejelo ali odklonilo — in krenilo zopet za onimi, ki jo tirajo tja, kjer ni svobode, ni pravice. Pravičnost zahtevajo zatirani — a nositeljica pravičnosti je sv. Cerkev. Papež Leon XIII. je bil, ki je ob krohotu kapitalistov, zahteval, da se mora dati delavcu tako plačilo, da z njim preskrbi lahko z vsem potrebnim vso svojo družino. — Isti papež je zahteval pravičnejšo razdelitev imetja. (Okrožn. o delavskem vprašanju).

SPLOŠNA DOLŽNOST DELA.

Druga zahteva socialne demokracije je, da morajo vsi delati; da delo mora postati edina podlaga človeške družbe. Vse se ima ceniti le po delu. Zato proč z onimi, ki hočejo brez dela na breme drugih udobno živeti. Glejte, tudi ta zahteva je vzeta iz krščanstva. Le doba, ki ni poznala krščanstva, in doba katera je obrnila njemu hrbet, se ni zavedala te temeljne dolžnosti človeške družbe. Staremu in modernemu paganstvu brez Kristusa, veija delo kot sramotno. Kristus je s svojim lastnim zgledom povzdignil do neprecenljive časti delo. On je v vsaki priliki žigosal lenobo, pokaral je lenega hlapca (Mat. 25, 26.) učil, da smo vsi ljudje delavci v vlnogradu Gospodovem. (Mat. 20, 1—8). Z ostrimi besedami je okregal Pavel Solunce: »Čujemo namreč, da se nekateri med vami nerodno obnašajo, nič ne delajo, marveč se okrog ptepaajo. Temu pa zapovedujemo in jih opominjamo v Gospodu Jezusu Kristusu, naj mirno delajo in tako uživajo svoj kruh... Če pa kdo našega pisanega opomina ne posluša, zaznamujte ga, in ne pečajte se z njim da ga bo sram. Vendar ga pa ne štejte med sovražnike, marveč svarite ga kot brata.« (II. Tes. 3, 11—14). Delati toraj je krščanska dolžnost. Se

ve delo je različno, duševno in telesno, različno po zmožnostih posameznikov. Vsi smo namreč le udje enega telesa in vsak ud ima od narave določeno posebno opravilo. Lepo nam to slika sv. Pavel: »Bog je tako zložil telo, da je čistemu udu, kateremu je manjkalo, obilnejšo čast dodell, da ni razpora v telesu, temveč da ud za uda enako skrbi. In če en ud kaj trpi, vsi udje z njim trpé. In če se poveličuje en ud, se vsi udje z njim vesele.« (1 Kor.12 . 24—26).

SKUPNOST IN VZAJEMNOST VSEH.

Kot nekaj novega se širi v svetu načelo: vsi moramo skupno držati, drug z drugim, vsi za vse, na tem mora sloneti novodobna organizacija, v kateri zgine razlika stanov. Razlika (sicer) stanov je že po naravi vsled različnosti dela utemeljena. A ta ne sme rušiti medsebojnih vezij. Nekreščanski individualizem je oni, ki je v človeški družbi potegnil in postavil nepremostljive meje med enim in drugim stanom, a to je vedno nasprotovalo bistvu krščanstva. Ono nas uči, da smo vsi krvni bratje po Adamu, da smo vsi eno telo v Kristusu, vsi bratje med seboj in sinovi istega Očeta. Prava in najbolj trajna internacionala je gotovo katoliška Cerkev.

POSPLOŠITEV ZEMELJSKIH DOBRIN.

To oznanujajo novodobni rešeniki z posebno vne-
mo, a načelo je zopet vzeto iz krščanstva. Krščanstvo ne pozna ne predpravice bogastva, ne rojstva, ne časti. Vsak, bodisi da je berač ali bogatin, da je neuk ali učenjak, bodisi da je delavec ali kralj, ima enako dostop, do zakladov sv. vere. Cerkev je bila vsled tega pripravljena po zmožnosti vsem naklanjati v isti meri tudi zemeljske dobrine. Da — bila je Cerkev, ki se je vedno zavzemala ravno za one, ki so jim razmere zapirale pot do teh dobrin. Prva je ustanavljala ljudske in visoke šole in jih razširjala, odpirala zavode za uboge dijaké, ustanavljala bolnišnice, sirotišnice in druge dobrodelne zavode. Da, ko bi imela Cerkev na razpolago toliko sredstev, kolikor jih ima svetna oblast, bi se svet divil vsestranski njenim delavnosti in njenim velikim vspem! Ne bomo več razpravljali o drugih načelih, ki so iz krščanstva vzeti, n. pr. o dolžnosti in odgovornosti oblasti, ki ne sme biti tako absolutna, da krati pravice bližnjega in škodi cilju skupnosti. Tudi ne bomo govorili o demokratičnem duhu, ki naj zakonodaja prevéva. Glejte, Rešenika samega vidimo občevati s preprostimi ribiči in zaničevanim cestinarji. Sam se je smatral služabnika vseh. Učil je apostole: »Kdor hoče med vami prvi biti, naj bo vaš hlapec. Tudi sin človekov ni prišel, da bi se mu streglo, temveč, da bi stregel.« (Mat.

20, 27.) — Iz gornjega razmišljanja pa lahko povzamemo, da omenjene temeljne misli novega nauka — so le pšenična zrna, pobrana na krščanskih tleh. Toda človek, sebi pripuščen, je pomešal pšenici ljuliko.

ZAKAJ PROČ OD ZADNJEGA CILJA?

Zboljšanje razmer hočejo novodobniki izvesti brez ozira na zadnji cilj človeški. Priznavajo ho življenje na tem svetu in taje posmrtnost, nočejo poznati nobenih dolžnosti do kakega višjega bitja. Vzor jim je le udobno, veselo življenje tega sveta. A v tem so v strašni zmoti! Cel red in smotrenost v naravi nam priča, da biva v resnici nad, vse modro bitje. Kakor kaže ura na mojstra, slika na umetnika, stroj na izdelovatelja, tako kaže jasno vsa narava, da, naša lastna osebnost ne Boga. Delo rok božjih je pa tudi človek, ki mora biti po naravi od njega odvisen. To svojo odvisnost mora priznati s tem, da se ukloni njegovemu gospodstvu, služi njegovim namenom in spolnuje njegovo voljo. To je zadnji, glavni namen človeka, kateremu se morejo podrediti vsi drugi nameni. A socializem zanika ta zadnji namen. Po izjavah Marksa in Bebela, sloni socialni demokratizem na brezverstvu. Usodepolna zmota! Socializem vodi vsled tega človeka ravno v nasprotno smer, oddaljuje ga od zadnjega namena. In vendar, kako lahko bi se dalo spraviti v sklad stremjenje po zboljšanju časnih razmer, in stremjenje po večnem cilju! Tako pa tira ta sestav človeka v zmoto glede glavnega življenskega vprašanja in vsled tega v nesrečo. Prav vzklika Gospod: »Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi.« (Mat. 16, 26.) — »Iščite najprej božje kraljestvo in njegove pravice!« (Mat. 6, 33.) — »Le eno je potrebno.« (Luk. 10, 42.)

ZAKAJ PROČ OD KRŠČANSTVA IN CERKVE?

Zgodovina priča, da je Kristus s svojim naukom prekvasil človeško družbo in jo dvignil iz blata strasti do čednostnega življenja. On je odpravil suženjstvo in naobrazil in dvignil iz barbarstva nepregledno vrsto narodov. Najbolj zaigrzeni sovražniki občudujejo Kristusa. Celo Renan ga imenuje »prvaka vseh modrih«. Kristus je zares »luč sveta«. In tej luči — žalibog — zapira socializem oči, da meče kamenje na njegovo vzvišeno osebo. List »Delo« n. pr. v svoji letošnji št. 7. ga imenuje bogokletno upornika, in ga stavi v isto vrsto z različni krivoverci in socialistom Marksom. Piše namreč: »All vse te »krive vere« so izhajale iz vrst tlačanih in ponižanih in vedno so bili bogati sloji, ki so preganjali in dušili tako »krivoverstvo« in take »krivovernike« naj so se

nazivali Jezus ali Arij, Hus, Matija Gubec ali Karel Marks.« Tako grdo se je malokdaj pisalo o vzvišeni osebi, ki je postala središče vse človeške zgodovine in vir modrosti in tolažbe tolikih narodov širnega sveta in vseh vekov. To preziranje krščanstva, sovražno do Cerkve, je druga glavna zmeta socializma, je strup, ki zastruplja to, kar bi bilo sicer dobro v njem. A Kristus je vogelni kamen, in o tem je Gospod sam napovedal: »Kdor se spodtakne na tem kamnu se bo razbil, na kogar pa pade, ga bo strl.« (Mat. 21., 44). Med ljujko štejejo pogubno namero komunistov, raztrgati naravne vezi družine in zakona. Svobodna ljubezen nasprotuje Kristusovim naukom; (Mat. 5. 32), nasprotuje bistvu človeške družbe. Kakor je nevarno posamezne celice, iz katerih obstoji kak živ organizem, razdirati, je pogubno rušiti posamezne družinske vezi, ki so v državi kakor posamezne celice v organizmu. S tem se človeška družba ne bo obnovila, ampak razkrojila. Posamezne celice je treba ozdraviti in dobro gojiti — pa bo zdravo celo telo! —

O komunizmu ali skupnosti imetja spregovorimo prihodnjč. Za danes rečemo še h koncu:

Socializem, ki bi lahko vsled močne notranje organizacije mnogo dosegel in obnovil, bo s svojim brezverstvom le podiral. In kaj pa more imeti trajne veljave, kar ne sloni na naravnih in večno veljavnih temeljih božjih? A podirati, gospodje, je lahko, zidati in obnavljati, je težko. Ne sme se pozabiti: zboljšanje razmer ni le vprašanje krulca, temveč tudi vprašanje pravosti, katere je glavni temelj vera. Tebi pa, drago krščansko ljudstvo, priporočamo: loči dobro pšenico od ljujke, loči strup od zdrave jedi in zajeмай čisto hrano, ki ti jo podaja Oni, ki pravi: »Jaz sem pot, življenje in resnica.« (Jan. 14, 16). Na vsakem posamezniku je mnogo ležeče. Vsakdo je dolžan novodobno stremljenje umeriti v pravo strujo, — sicer bo se še le po hudih udarcih, po strašnih skušnjah, po groznem nasilju in krvoprelitju človeštvo vendar le streznilo, a stalo bo takrat pred razvalinami družabnega reda. Dokler je čas torej, nazaj h krščanstvu, nazaj k večno mladi Cerkvi!

Hirski.

Ruski kmet in komunizem.

Ivan Rejec.

V letih 1904—1906 je Rusija po nesrečni vojski z Japonci trpela težke notranje pretresljaje: raznemala se je revoluciji, ki je imela bolj grozljive oblike nego smo v nvanjem svetu tedaj sodili. Iz pojavov ob posledicah rusko-japonske vojske je Lenin, voditelj sedanje komunistične Rusije, bistrovidno razbral dvojno spoznanje ter je nanje oslonil svoje načrte. Prvič je sodil: če je spopad med dvema velesilama: Rusko in Japonsko — tako opasno pretresel ruski družabni sestav, da se je rešil le z največjim naporom, bo pač morala večletna krvava vojska med velesilami sveta potegniti v propast obstoječo obliko družbe v vsej Evropi. Imperialistična vojska med državami — tako je sodil — se bo končala z razredno vojsko med proletarsko in kapitalistično plastjo brez oziroma na meje med državami ali narodi.

Drugo spoznanje, katero je Lenin zadobil 1. 1905, opazujoč od blizu vretje med ruskim seljaštvom, je bilo to, da rusko kmetiško ljudstvo — mužiki — kakor je na lice mirno in potrpljivo, vendar krije v sebi grozljivo netivo socialnega prevrata. Prepričal se je, da bi v gotovih okoliščinah vsaka iskra užgala rusko seljaštvo in sprožila izbruh, ki bi pokopal politično in socialno gradbo dežele. Po teh opazovanjih je uredil svoje

načrte in svoje delo — in porušil je, kar je hotel porušiti.

Na katere tajne sile v ruskem seljaštvu je Lenin računal? Da moremo umeti uspeh komunizma (boljševizma) med ruskim kmetiškim ljudstvom, je treba poznati značilna dejstva goskodsarske zgodovine Rusije.

ZGODOVINA RUSKEGA KMETA.

Rusija je bila v vseh časih poljedelska dežela. Politična in socialna sestava stare moskovske kneževine je bila zasnovana na razdelitvi zemlje vsem državnim služabnikom. Izza XVII. veka je bila uredba sledeča: vojaki in razne vrste upravnikov so bili obvezani služiti državi; v plačilo za to službo jim je država razdelila v užitek zemljišča. Kmetje na tej zemlji so bili dolžni služiti po državi postavljenim zemljiškim posestnikom ter so tako postali »nevoljniki« tlačani plemiških gospodarjev zemlje; ti poslednji pa so zopet služili državi, ki je njih službo plačevala z zemljo in prisilno tlako nevoljnikov. V smislu absolutnih vladarjev je bil edini pravi gospodar — država, oziroma vladar; državni služabnik je bil plemič in vojak, a služabnik

temu — kmet. To pravno naziranje je prešlo tudi v zavest prebivalstva. Seljaki so smatrali zemljo, ki jo je imel gospodar, le kot plačo za službo, katero je ta dajal državi. Obenem pa so imeli živo prepričanje, da dolžnostim, katere imajo sami do zemljiškega gospodarja, odgovarja gospodarjeva dolžnost, da jim daje užitek od te zemlje. A ker so seljaki vso zemljo skupno obdelovali, so smatrali da imajo tudi pravico do celote zemlje brez ozira na morebitne različne pravne naslove gospodarjeve.

Tako je plemič in vojak služil državi; kmet je moral delati plemiču v plačilo za njegovo službo; zato je pa tudi kmet imel svoj prežitek na zemlji, katero je obdeloval. Edini gospodar in pravi zemljiški lastnik je bila država; vsi drugi so bili v njeni službi, a v dveh plasteh: neposredno plemič in vojak, pod njim pa seljak.

Ta ustroj se je začel rušiti leta 1762, ko je bila odpravljena prisilna državna služba plemstva. Plemstvo je postalo nasproti državi svobodno; a ves ostanek gori opisane uredbe je ostal. Seljak je moral nadaljevati s tlako zemljiškemu gospodarju, a njegovo prepričanje o pravicah do gospodarjeve zemlje je ostalo. Postava sama, teh pravic ni točno določevala, zato je tem lažje umljivo, da so kmetje pravico do zemljiškega užitka raztezali tudi na zemljišče samo. Postava ob osvoboditvi nevoljnikov leta 1861 je ruskega seljaka le potrdila v tem pravnem nazoru.

Postava o zemljiški reformi na Ruskem l. 1861 je bila izdelana popolnoma v duhu državnega socializma. Dotedanje zemljiške gospodarje — plemiče — ki so bili po pravem naziranju zapadnih držav tudi pravi lastniki zemlje, je ruska država brez odškodnine razlastila ter je dve tretjini njihove zemlje kmetom oddala. Birokracija, ki je postavila tedanje ruske agrarne reforme izdelala, je tudi smatrala za primerno, da ostane zemlja, ki pride v last kmetom, nerazdeljena, kakor je bila skupna tačas, ko so bili kmetje še tlačani.

To ravnanje je ruske seljake utrdilo v prepričanju, da car in vlada tudi smatrata seljake za prvotne lastnike zemlje. Niso pa mogli razumeti, zakaj niso takoj prejeli v last vse zemlje, ki jim gre, ne pa le svojevoljno določeni dve tretjini. Seljak je razmišljal: razlastitev plemstva je zgolj dejanje pravičnosti; a vlada je samovoljno obstala sredi pota in ni dostigla vsej pravici. Privadil se je na misel, da del zemlje, ki je še ostal plemiču, bo moral čez dolgo ali kratko tudi priti njemu v last.

Na drugi strani pa tudi pravica, ki jo je po reformi iz leta 1861 kmet dobil do zemlje, ni bila prava in čista lastniška pravica. V smislu postave in v ljudski zavesti je bila kmetiška zemlja

skupna posest, namenjena da pokrije potrebščine svojih obdelovalcev.

Kdorkoli je od blizu poznal rusko seljaštvo, je dobro vedel za to naziranje ruskega kmeta izza osvoboditve. Ta je v svoji vesti sodil, da ruski plemič po krivici zadržuje zemljo, ki mora čez kaj časa pasti v delež obdelovalcem.

Otod je umljivo, da se v duši ruskega kmeta nikdar ni razvil pravi in čisti pojem o zemljiški lastnini, ki je v srcu slovenskega kmeta pognal tako globoke korenine, da je kakor v enoto zvezal kmeta in njegovo zemljo.

Tekom pol stoletja, ki loči prevratno gibanje 1905—1906 od osvoboditve nevoljnikov, so razmere med ruskimi kmeti ostale bistveno enake. Napredek malih kmetiških poljedelcev je bil počasen in neznamen. Zato se je čutila potreba po večji meri zemlje, ki bi redila rastoče število prebivalstva. A tudi velika posest je bila malo napredna. Razun nekaj izjemnih slučajev veleposestniki niso razvili tistega ekonomičnega napredka, da bi mogli navdahniti kmetom spoštovanje s pridobitvami višje tehnike. Stari plemič se ni mogel spreobrniti v pravega posestnika poljedelca, ki bi se zavedal svojih pravic in svojih dolžnosti do zemlje ter bi tudi bil pripravljen, jih braniti. Večinoma ni stanoval na selu, razun par tednov poleti, ter se je zadovoljeval s pobiranjem najemščine od zemlje, kmetom oddane. Kmet pa je z nepotrpežljivostjo čakal trenutka, ki naredi konec gospodarskemu stanju, katero je vedno smatral za krivično in le prehodno.

Tako ideja o delitvi posestnikove zemlje na Ruskem ni nauk, ki bi ga bila šele revolucionarna propaganda zanesla med rusko seljaštvo — ne, to je marveč učinek socializma, ki je med ruskim kmetiškim ljudstvom samim tajno po nekem prirodnem nagonu delovalo.

Ti dogodki prejšnjih časov so bili opomini za bodočnost. Vstanki kmetiškega prebivalstva v posameznih ruskih zemljah niso bili redki. Najbolj resni in obsežni so bili nemiri 1905—1906 ter pričali, s kako lahkoto navidezno mirno seljaštvo preide h krvavim uporom. Dva moža sta bila tačas v Rusiji, sta iz dogodkov posnela praktičen nauk: Stolypin in Lenin. Veliki minister Stolypin si je prizadeval, dati ruskemu seljaštvu moralne opore ter ga preroditi z uredbo malih kmetiških posestnikov, iz kakršnih se sestavlja slovenski kmetiški stan. Z njemu lastne odločnosti je ustvaril zakonodajo, ki je namesto tradicionalne skupne zemlje postavila samostojne male kmete, prave zemljiške lastnike. Toda njegova agrarna reforma ni mogla preobraziti naziranja ruske duše. Nesreča je bila, da ji je manjkalo — čas. Dogodki so hiteli. Lenin je iz kmetijskih vstaj leta 1905—1906 določno sklepal, da je rusko

kmetiško ljudstvo v revolucijskem stanju; na to spoznanje je opiral svoje politične načrte.

USPEHI KOMUNISTIČNEGA PREVRATA.

Ko je izbruhnila revolucija zoper carizem, je bil Lenin v Švici. Ko je nekaj tednov po padcu monarhije stopil na ruska tla, si je lahko priznal, da je res našel »revolucionarno stanje«, kakršno je pričakoval.

Ne bom se tukaj bavil z državnimi dogodki, ki so sledili. Spomnim samo, da je Lenin 25. okt. 1917 — oprl na petrograjsko posadko — dal znamenje za državni prevrat. V Petrogradu se je prevrat posrečil, in po zgledu glavnega mesta je v kratkem času sledilo na tisoče krajevnih revolucij širom velike Rusije. Na čelu prevratov so bile skoro povsod vojaške posadke; Rusija je bila tedaj polna vojaštva.

Leninovo početje je imelo uspeh ter dobilo tal, ker je prvo moč, katero je dosegel, takoj porabil za izvedbo svojega bistvenega programa: pozval je na plan tajne prevratne sile ruskega seljaštva in je vojsko med narodi okrenil v vojsko med razredi prebivalstva.

Prve dni, ko je Lenin vzel v roke vojaško moč, so časopisi objavili njegove prve odloke: »odlok o miru« in »odlok o zemlji.« Tedaj se je res obrnila usoda ruske države; vojska med Nemčijo in Avstrlijo je bila izgubljena, in socialno ravnotežje dežele je bilo prevrneno od vrha do tal.

»Odlok o miru« je razdružil armado. Več milijonov ljudi brez discipline, oboroženih z vsakorvrstnim orožjem, se je vračalo v domače kraje. S seboj so nesli kose nesestavnega boljševiškega socialnega programa, proglašene po centralni boljševiški vladi. Prihod teh čet je še razpalil razburjenost, ki je vspekovsod vladala; odpor množičnih elementov je bil zaman.

Drugi »odlok o zemlji« je pozival kmete, naj se brez odloga polaste premoženja posestnikov.

Ta odlok ni postava, kakor smo jih vajeni v prosvetnih državah, marveč naproto revolucionaren poziv. Nič ne določa, kateri lastnik se podvrže razlastitvi, ne v čigavo korist se razlastitev izvrši, ne kakšno bo postopanje pri razlaščenju ali daljnem prilasčenju.

Vzemimo pa zdaj človeško sebičnost, kakršna je, pa si lahko mislimo, kakšne posledice je imel ta odlok. To je bil naravnost poziv na splošno plenitev. Zdaj so se začele po Rusiji male revolucije od kraja do kraja; na tisoče jih je bilo: zdaj tu, zdaj tam. Kako so se posamezne izvršile, živa duša ne ve, in tudi njih končni učinek je v posameznostih še zelo nejasen in pač tudi po prostrani Rusiji zelo različen. A nekaj splošnih potez iz ruskega boljševiškega prevrata je že toliko zanesljivih, da ni o njih resnega dvoma. In naše ljudstvo ima pravico, da izve o tem pravo resnico, ne pa da se ga v strankarske svrhe slepi s slikami, ki prav nič ne odgovarjajo resnici, ali pa so mali odlomki iz resnice, ki je v celoti popolnoma drugačna, kot si jo kdo dopolni iz tistih enostranskih odlomkov. Gotovo, ko je boljševizem prišel do oblasti, mu je bilo rusko-kmetiško ljudstvo silno naklonjeno. Saj se je po boljševizmu moglo polastiti veleposestniških zemelj in tako izpolniti svoje stare želje. A streznjenje je kmalu sledilo.

Prvo razočaranje je bilo, ko so se iz mest, kjer je lakota pritiskala, delavci vseh vrst selili na deželo in tudi zahtevali deleža pri zemljišču. A hujše je bilo, ko so začele boljševiške revizivcije.

(Nadalj. prih.)

Opomba.

Članek je največ posnet po spisu Borisa Nolde-ta, profesorja na petrograjskem vseučilišču, ki je zapustil Rusijo meseca junija lanskega leta. — Priobčila ga je pariška »Revue de Seux Monds« 19. nov. 1919. pod naslovom »Leninovo kraljestvo«.

Blagoslov dela.

Stanko Stanič.

Poznam neko vprašanje, s katerim si je že marsikdo zadnje čase glavo ubijal. Zakaj je dandanes toliko greha na svetu? Eni pravijo, vojska je pokvarila svet, in prav imajo. Dobro, toda, vprašajmo se, kako nas je vojska pokvarila. Najbolj nas je pokvarila s tem, da nas je brezobzirno

potegnila iz rednega življenja in nas mahoma postavila v vrtinec nerednosti in razočaranj vse vrste, ki so nas potem sukale, kakor so hotele. Če hočemo pa, da se bode v doglednem času vrnilo staro redno življenje k nam, moramo se zopet oprijeti tistega, kar je tvorilo podlago red-

nega življenja. Med drugimi temelji rednega življenja, ki jih je ta vojska najbolj omajala, je veselje do dela.

Zato hočemo danes razmišljati nekoliko o delu.

Delo postalo v krščanstvu častno.

Odprimo zgodovino in ozrimo se v čase rimskega cesarstva. Splošno tožijo zgodovinarji o grozni nravni pokvarjenosti tedanjih ljudi. Človeku se usiljuje vprašanje, odkod ta pokvarjenost. Res, da Izveličar tistikrat ni odrešil sveta in ni bilo še milosti božje razlite nad ljudmi, vendar pa tudi že narava sama daje človeku postave, ki ga ščitijo pred najhujšim. Odkod torej to zlo? Iz sovraštva do telesnega dela! V dokaz zato nam služi dejstvo, da niso bili vsi sloji enako pokvarjeni. Nižji sloji, ki so morali telesno delati so bili nravno boljši, nego višji sloji, ki se jim je telesno delo gabilo. Ti so se rajši parfimirani in v žido zaviti z vsakovrstno zabavo čas kratili. Pred Kristusom je veljalo telesno delo za nekaj nečastnega, delo je bila naloga sužnjev. Še prosvetljeni pagan Cicero, eden največjih duševnih delavcev paganstva, je rekel: »Nečasten je vsak zaslužek delavca«. In Aristotel, modrijan, ki se je krščanstvu gotovo najbližje povspel je to delo označil kot »nekaj nečastnega, človeka najbolj nevrednega.« Delo je bila sramota. Samo pri Judih, kjer je sv. pismo klicalo na delo in učilo ljudi posnemati mravljo, je bilo v čisljih, zato je pa bilo ravno pri njih mnogo plemenitih ljudi in posebno plemenitega ženstva.

S početkom krščanstva pa se je to naziranje popolnoma spremenilo. Kristus Gospod je prišel iz delavnice rokodelčeve, kajti naš Gospod je pred svojim javnim nastopom opravljal rododelstvo sv. Jožefa tesarja. »Tesarjev sin« so mu prorokljivo pravili. Ravno zato pa je tudi Kristus vzel delu sramotnost in ga s častnim sijajem obdal tako, da je sv. Pavel po vsej pravici zahteval: »Kdor noče delati, naj tudi ne je!« (2. Tesal. 3, 10.)

Vojska pa je dandanes potisnila delo zopet v ozadje, mislim namreč redno telesno delo. Ali res? O, le pogledjmo! Vidiš ga, fanta, namesto, da bi doma delal, kaj počne? Kontrabandira. Denar služi, pohaja, pije in pleše. Glej tam zopet drugega! Kaj dela. Prekupačuje, mešetari, preklinja, slepari. Pa vendar nekaj zasluži! Da, le

krčmar in godec! In tam imaš zopet tretjega! Obleka po zadržel kroju, v desnici palčka, na levici prstan, v ustih cigareta, ob strani dekle! Čigav je? Oče se je trudil delal in vrtal po zemlji ter si postavil trden dom, sin ga razmetuje. Vsi ti bežijo pred telesnim delom.

Ozrimo se na dekleta! Pokažite mi tiste, ki gredo služiti, pa vprašajo: »Ali bo v službi toliko opravka, da ne bom imela časa veliko pohajati, plesati, ljubimkovati.« Redke so! Pokažite mi nevesto, ki bi ne iskala ženina, pri katerem bi bilo treba, kolikor mogoče malo delati. In potem vse tiste vaške gospodične, in vse tiste, ki so jih vedno polni vagoni po železnicah... Pa porečete: »Nehajte nas dražiti, saj zabava mora biti in počitek tudi.« Da, da, tudi jaz tako pravim, a vse to le po poštem delu.

Glejte torej, fant in dekle, ali ni vse to beg pred delom, ali ne postajata na ta način podobna tistim slojem rimskega ljudstva, ki mu je bilo telesno delo sramota? In priznajta, da sta ravno zaradi tega tudi padla v grehe, padla v blato, padla v divje življenje?

Spomnimo se vsi zopet zapovedi, ki jo je dal Bog prvima človekoma v raj: »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh«. Te besede veljajo vsemu človeštvu brez izjeme. Vsak človek je dolžan delati.

Delo človeku angelj varih.

Res, priznajmo težko je delati, a delo ima za seboj tudi neizmeren blagoslov božji.

Delo varuje človeka pred skušnjavami in je tako dobro sredstvo za ohranitev poštenega življenja. Lenoba je začetek hudobije. Odtegni se delu pa boš padel y slabo. Kdaj je grešil David kralj, ali tedaj, ko je vojsko vodil, ali tedaj ko je pravico sodil? Ne, tedaj ko se je leno sprehajal... Lenuh se izpostavlja mnogo skušnjavam za kakoršne delaven človek nima časa. Ne-koč pride mlad človek k puščavniku in mu potoži, da ga grozno nadlegujejo skušnjave. In kaj mu je odgovoril puščavnik? Rekel mu je: »Delaj!« In to je resnica, zakaj po težkem delu ukročeno in obrzdano telo, ni več tako bujno polje za strasti. Zato so pa tudi ljudje, ki so hoteli sveto živeti od nekdanj že radi delali in ne pohajali. Prav je odgovoril neki svetnik na vprašanje, zakaj toliko dela: »Če ne bom

jaz telesa mučil, bo telo mene«.... Sv. Krizostom pravi: »Kar je konju uzda, je telesu delo.«

Tako je delo prava trdnjava proti sovražnikom. Dokler se mlinsko kolo vrti, ne bo sedel krokar nanj, dokler človek dela, ne greši lahko. Najdalje bodo ohranili nedolžnost tisti otroci, ki se stanovitno vadijo dela. Fantu in dekletu, ki sta trudna od dela, se studijo plesi in ponočevanja. Ozrmo se okoli sebe, ali niso morda ravno tista dekleta in tisti fantje, ki so v delo vpreženi, najboljši. In kje se godi največ grdobij, ali na polju in v delavnici? Ne, ampak na cesti, na železnici, med pohajanjem.

Kako velika dobrota je torej delo!

Delo vir zadovoljnosti, blagostanja in večnega plačila.

Krščanska madina, ni je sreče brez **zadovoljnosti**. In kdo je lahko bolj zadovoljen, nego tisti ki izpolnjuje zapoved dela. Po dovršenem delu pa sladko počiva. Počitek sam na sebi še ni nikak užitek, če počitka res ne zaslužimo. Naš ljubi A. M. Slomšek pravi v »Novicah« l. 1846 sledeče: »Počitek je človeku najpotrebnejši užitek, da po sladkem spanju novo moč zadobi. Kdor po dnevu pridno dela, se pod milim Bogom utruji, pa dobro vest ima, pa mehko spi in si dobro počije. Vesel in zdrav v jutru vstane in ves krepak na svoje delo gre.« V delu je namreč tudi **zdravje**.

Nazadnje pa prinese pošteno delo, ki ga opravljamo v stanu posvečujoče milosti božje, tudi **večno plačilo**. »Vsak delavec je svojega plačila vreden,« ja zagotovil naš Izveličar.

Delo prinaša s seboj pa še nek drug blagoslov, namreč **blagostanje**. Kdor dela tudi denar služi, kdor dela, varuje svoje

premoženje, kdor svet obdeluje tega svet redi. Lepo pravi Župančič v svoji pesmi:

Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš —
z oljem mu lečiš razpokano dlan,
shrambe mu polniš in vina mu vračaš za znoj,
daješ sena in otave za vola, ki vlačil je brano,
hodil pred plugom in družno potil se z oračem;
trošiš cveticam v čaše medu, da pride bučela,
gnana od tajne skrbi spomladi na delo za božič;
ni gospodinje strah mrazov, zakaj nje družina
dvojno obleko ima, in čuješ na tnalu
trlice? In osnitek na statvah čaka že vitka.
O, tam sveti Duh razprostrl je krila nad mizo
blažen je trud in blažen počitek družini.

Pa ne samo plug, temveč kladivo in oblič in voz in dretna in šivanka in »vatel« trgovski kujejo, stružijo, vozijo, šivajo in merijo denar, ki je sredstvo blagostanja in zato tudi svobode in neodvisnosti. Slednje je za nas goriške Slovence tudi v narodnem oziru izrednega pomena. Naša **narodna rešitev** obstoja v vstrajnem delu.

Nikar ne sleparimo sami sebe. Res je, da s mešetarnjenjem, prodajanjem in kontrabandiranjem marsikaj zaslužimo, toda zapomnimo si, da kar je lahko pridobljeno, tudi na lahnem izgine. Zlasti pa obrnimo hrbet verižništvu, ki je le grdo izkoriščanje svojega bližnjega. -- Stalno je le tisto, kar si s svojim vstrajnim in poštenim delom zaslužil, bodisi z bistrim umom, bodisi s krvavimi žulji, bodisi s pošteno trgovsko podjetnostjo. A istotako obsojamo vsako izkoriščanje delavca-trpina v sebične namene. Krščanska pravičnost veli dati vsakemu svoje!

Sklep bodi ta: Poprimimo se zopet resnega dela in postavili si bomo zopet glavni temelj rednega življenja. Delo -- nas bo vodilo v boljšo bodočnost.

Kdor ima čisto vest,
premaga vsako pest.

Le čisto srcé
v nebesa gre.

Pridejo mu časi hudi,
kdor za svet samo se trudi.

Slike iz boljševiske dobe.

Kako si mislijo boljševiki versko svobodo, naj nam pojasne sledeči podatki, ki jih s polnim jamstvom objavlja zadnja številka lista »Linzer Quartalschrift, 1920, I. str. 124:

Na mesto ministra za uk in bogočastje je bil na Ogrskem za časa sovjetske vlade izbran **Oskar Faber**, verski odpadnik. Ta je z gotovostjo zatrjeval, »da bo vera le še eno ali dve leti obstojala.« Izdal je odlok, naj se **premoženje vseh cerkva zapleni**. Tu pa ni šlo samo za cerkveni denar ali zemljišča, temveč tudi za vse umetnine, sv. posode, kelihe in monstrance. Faber je hotel cerkve spremeniti v **ljudska zabavišča, jih porabiti za gledališča, kinematografe, za koncertne in plesne dvorane**. A naletel je na odpor dobrega ljudstva. Po deželi se likvidatorji, ali zapisovalci cerkvenega imetja še upali niso pričeti z konfiskacijo. Čelo v glavnem mestu v Budapešti je ljudstvo cele dneve taborilo pred cerkvami in samostani, da bi vsako nasilje zabranilo. Vladni poverjeniki so se zamogli le v nočni temini polastiti samostanov in pregnati redovnike.

Prepovedali so **redovnikom** in redovnicam vsako skupno življenje. Redovne, sploh duhovniške obleke ni smel nihče nositi. Redovnice so kar porazdelili po posameznih hišah, ter jih nastavili kot sobarice pri raznih gospodih. Samostan jezuitov so spremenili v dom akademičaric ali visokošolk, - v cistercijskem samostanu so otvorili tečaje za boljševiske agitatorje. Pri sestrah »Marijinega kolegija« so naselili učiteljsko skupščino, pri premonstratencih pa skupino ženskih uradnic, tudi iz bolnišnic so sestre pregnali.

Duhovščini so vzeli vso možnost preživljati se z lastno službo. Po boljševiskem načelu ni imelo vzgojilno delo duhovnika nobenega pomena za državo. Vrženi so bili kar na cesto, vse dohodke so jim pobrali. Ko so duhovniki zaprosili izkaznico za živila, brez katere se ni moglo priti do njih, so boljševiski uradniki zahtevali naj se izkažejo, h kateri skupini delavcev so vpisani. A te izaznice niso mogli dobiti.

Če so se namreč oglasili pri skupini duševnih delavcev: uradnikov ali učiteljev, jih ti niso hoteli sprejeti. Le posameznim duhovnikom se je posrečil vstop, a morali so poprej podpisati reverz, da izstopijo iz duhovskega stanu, in da ne bodo vršili več duhovniških opravil.

Velika večina duhovnikov je pogumno vstrajala v svojem poklicu. Rajši kakor oni reverz podpisati, so se pridružili nižji delavski skupini in so med tednom - po vzgledu sv. Pavla - delali z rokami ali na polji, ali na vrtu ali pri kakem obrtniku, v nedeljo so pa vršili svojo službo v cerkvi. Marsikak duhovnik pa je padel kot žrtev svojega poklica. Župnik in kaplan v Weiznu sta končala kot mučenika, ker nista hotela zatajiti svojih verskih načel. Duhovnik Dr. Kuczek je bil blizu Budimpešte ustreljen. Dr. Wohlgemuth privezan na razdraženega bika, ki ga je do smrti vlačil po ulici, Dr. Trubiny je bil obešen z verigo. Iz podzemeljskih kletij so izlekli več grozno razmesarjenih teles duhovnikov. Neverjetne stvari so počenjali v šolah z mladino. Dejstvo je, da so prirejali o **spolnem življenju** kinematografske predstave v šolah. Kak duh je v njih vladal kaže naslednja zgodba: Učitelj vpraša otroka: »Kaj storiš, sobrat, po kosilu?« Odgovor: »Poljubim roko svojim starišem in se jim zahvalim za kosilo.« Učitelj: »Tega ti ni treba storiti. Stariši imajo dolžnost tebe izrediti, zato se jim ni treba zahvaljevati.«

Boljševiska doba je uničila vso **na-božno in krščansko-kulturno književnost**. Vlada je zaplenila vse katekizme, molitvenike, zgodbe sv. pisma in jih dala uničiti. Katoliške tiskarne niso smele ničesar tiskati, kakor le komunističke časopise in knjige. Ogromno škodo je trpelo zlasti društvo sv. Štefana, ki je skrbelo - kakor naša družba sv. Mohorja - za razširjanje krščanskih knjig. Vse spise, knjige, ki jih ni sovjetska »književna centrala« odobrila, so morali pokončati. - Bog nas varuj tako »svobode«!

Pisma dekliškim srcem.

Ljube moje mlade prijateljice!

Dovolite, da Vam tako rečem: Dasi se sicer ne poznamo, si vendar nismo tako tuji - katerekoli že ste in kjerkoli že bivate. Moje srčno hrepenenje in iskrena želja, da bi Vas videl srečne in moj poskus, da bi Vam do te Vaše sreče s temi pismi kaj pripomogel nas nehote prijateljsko sprijazni in pobrati. Kot vesten in zvest prijatelj Vam bom govoril v teh pismih, da, skušal bom govoriti naravnost Vašim mladil srcem. To Vaše mlado srcece si bomo v teh pismih od vseh strani ogledali, da pogledali mu bomo naravnost do dna. Videli bomo, kaj v njih raste, duhteče rožice ali morda tudi piker plevelček. Prve bomo lepo zalili, obrezali ter pritrdili ob krepke oporne palčke, plevel pa, no to veste, kaj bomo napravili z njim, pridno ga bomo izrivali tako pridno, da se bomo, če treba tudi spotili, a ven bo moral in tudi če bi bil še tako velike koreninice pognal globoko doli v globočinah Vaših src. Da, pleli bomo na vrtu Vašega srca, pleli, da bo veselje.

Deklice! Ve inate zanimivo lastnost, Vas že poznam, ne tajite mi vendar, tako precej med najbolj zaželjene ljudi štejete v svoji vasi pismo, o kako Vam po navadi zažarijo oči, ko potrka na Vaša vrata in vzame iz svoje torbice - pisemce za Vas. Tako rade berete pisma... Glejte tudi naša nova »Mladika« ni pozabila na Vas, v svoji torbici bo imela kedaj tudi pismo za Vas. Odprite je in pridno je berite. Ako je boste pazljivo brale, boste kmalu spoznale, da Vam prihajajo od srca, ki je vse vneto za neskaljeno srečo Vaše mladosti, in samo to in ničesar drugega ne nameravajo ta pisma, kakor le Vaša srca oplemeniti in tako Vašo zorno mladost osrečiti in v sreči ohraniti.

Tvoje srce torej... Kaj ne da se še dobro spominjaš, s kakim hrepenenjem in milim domotožjem si poslušala v svoji najnežnejši mladosti zgodbo o paradizu, katerega je postavil v svoji, do človeškega

rodu neprekosljivi dobrotljivosti Stvarnik ter ga dal človeku, da preživi v njem leta sreče in najlepšega blagostanja; ta vrt z vso svojo divnostjo, z vsem svojim cvetjem svetlikajoč se v solčnih žarkih rajske sreče; ta raj, pol zemlja, pol nebo, raj v katerem so preživeli naši prvi stariši najlepšo mladost, mladost, kakor je še ni živel človek; ta raj! Zakaj deklica, zakaj si tako hrepenela po njem, zakaj s takim domotožjem, ko si mu bila vendar tako blizu, toda kaj pravim blizu, saj tak raj naravnost je bilo - takrat - Tvoje srce. Bister divno žuboreč potok, izvirajoč iz studenca krstnega kamna, ki se je razlil po tvojem srcu in ga napojil z vse prestvarjajočo milostjo božjo, je spremenil nekdanj Tvoje srce v raj. Kakor poženo po dobrodejnem dežju doslej suhe trate in livade, tako je ozelenel pod vplivom tega nebeškega studenca vrtec Tvojega srca in okitil z najlepšim cvetjem božjih čednosti... O kako nebeško mlado žari srce v milosti božji, v zorni nedolžnosti! Tako srečno naj bi ostalo Tvoje srce za vedno. Raj naj bi bil in ostal, vedno lepši in lepši. In kakor je svojčas v sedaj izgubljeni raj Bog prihajal in v njegovih sencah počival, tako je prišel in prihaja v raj Tvojega srca neznansko rad On sam, Jezus, želeč biti vrtnar v vrtu Tvojega srca. On seje natri dobro seme, seje je po Tvojih starših, Tvojih dušnih pastirjih, on sadi in presaja iz svojega božjega Srca svoje najlepše čednosti v Tvoje srce. O kako lepo je takšno dekliško srce, raj je, pravi-dekliški paradiz, dopadljiv Bogu in ljudem.

No, - draga dekleta, kako je z vrtom Vašega srca? Je še raj? Ga je nebeški vrtnar vesel? Rastejo še vse, od njega tako skrbno vsejane cvetke? Ali je morda tudi Vaše srce le izgubljen raj, preraščen od plevela in razburkan od strasti? Če bi bilo tako, morate nazaj, nazaj v srčni raj! Tudi to pot Vam hočejo pokazati ta pisma, pisma dekliškim srcem.

J. G.

PRIPOVEDNI DEL.

Kvišku in naprej.

»Tam gōri, tam gōri za tretjo gorō
planina dviguje v nebō se...«

S. Gregorčič.

»Rrrrrr... tin!« zaklicala je jesenskega jutra ob pol 4 budilka ostro in poveljevalno: »Gorazd, vstani!« Služba te zove na ona strma graparska rebra! Bolnik te željno čaka; kedaj boš še pri njem? Dolga bo tebi dveinpolurna hoja, a še daljše njemu dveinpolurno čakanje.«

Zvonček na budilki ni še do cela utihnil, in duhovnik je bil že na nogah. Še predno je prižgal svečo, skočil je rado vedno k oknu, da bi videl, kaj pravi vreme. Na nebu mižavo svetijo zvezde, kakor bi bile dremotne in mokre, po dolini pa leži gosta megla in kaplje, padajoče precej na gosto po bezgi ob hiši od lista do lista, pričajo, da je bilo po noči nekoliko dežja. »Hvala Bogu!« reče duhovnik. »Da se le ne zliva več! Na taki poti bi to ne bilo prijetno. Včeraj ves moker, danes zopet, -- to bi bilo res že preenolično!«

Uro potem je že pela okovana palica duhovnika Gorazda po kamenju in trdo zasajala v napeto stezo, vodeč proč od glavne ceste proti tesnim soteskam. Vse je še spalo sladko jutranje spanje, in tudi grmovje se je kakor iz sna predramljeno nekako nevoljno otresalo vodnih kapelj, ko se je obleka nočnega potnika zadevala ob veje, viseče na stezo. Megla jela se je bolj in bolj dvigati iz doline in deloma zastirati zvezde. Kmalu je bilo celo nebo prepreženo in pričelo je rahlo pršiti; od drevesnih listov pa so zdrkavale od časa do časa debele kaplje kakor ogromne solze na grob izumrle narave.

Potnik je enakomerno kresal z jeklom svoje palice ob kamenito stezo ter šel globoko zamišljen svojo pot. Od časa do časa pa ga je vzdramila iz zamišljenosti nadležna robida, ki ga je prijela ali za obleko ali za dežnik ali pa tudi za kožo na rokah. »Gléj jo no, strupeno Nežo!« misli si potnik. Kako prijazno me po-

zdravlja že na tešče!« In kar same ob sebi se njegove misli zasučejo nazaj skozi robido, koprive, praprotni in pelin življenja tja do neke jasne točke, -- do novomašnega dne. Ves prevzet od čustev začne v duhu deklamovati prekrasno Sardenkovo pesem:

»Kdo je zahteval slovo
najino — ti ali jaz,
ljubljeni moja mladost?

Skup sva hodila do meje,
kjer se končajo gredice,
kjer se nerodne stezice
vijajo v polje samotno.
Z mehko si segla ročico
v mojo tresočo desnico,
z mirnim si segla pozdravom
v moje nemirno srce...

Kakor utrujena ptica
vračala si se od mene
in med gomile zelene
tamkaj pri cerkvi nadavški
večno si legla počivat...
Jaz pa sem hitel zakrivat,
kar mi je šlo čez obraz...

Kdo je zahteval slovo
najino — ti ali jaz,
ljubljeni moja mladost?«

»O krasni, o rožnati novomašni dan!
O veselje, ki smo je uživali vsi skupaj
zdravi in polni upov, otroci in stariši! Vsa
vas je praznično opravljena kakor nevesta
svojemu ženinu. Slovesno - veselo po-
jo zvonovi; proti prijazni cerkvi Marije
snežne pa se vije sprevod novomašnih
svatov. Nešteta množica ljudstva gleda s
prazničnimi občutki redko slovesnost. --
In sedaj? - O groza! - Je-li mogoče? -
Glej! Krvava roka svetovne vojne je po-
segla vmes, in prijazna, lepa vas se je iz-
premenila v razvaline, kjer ni več kamen
na kamnu. Zvonov ni več, da bi milo in
slovesno peli; domača družina večinoma
razgnana in pokopana po raznih deželah

od Karpatov do jadranskega morja; ostane družine pa životari doma med razvalinami ter premišluje in se v strahu vprašuje: ali je še kje kakšna šiba, ki nas ni še zadela? Tako teko leta. Ne, to niso leta, to je plaz, ki vse pred seboj podira in ugonablja, to ni življenje, to je nepretrgana veriga borb in bojov, zmag in porazov, upov in prevar, kapljic veselja, pomešanih z oceani žalosti in razočaranj... In kakšen bo konec? Bog ve! Vas, strme steze, ki ste pile znoj mojega čela, vas, snežni zámeti, ki sem vas s trudom pregazil, -- vas, ledene strmine, ki sem vas v smrtni nevarnosti preplezal, -- vas, bolniki in bolnice, ki sem vas na srečno pot v večnost pripravil, vas vse prosim, posredujte da bi bil moj konec srečnejši, nego moje življenje...«

V tem hipu se začuje visoko gori ropotanje kamenja. Potnik, ki je stal tačas ravno sredi precej široke meline, se takoj zave, kaj to pomeni. Urno skoči naprej in se vstavi še-le kakih deset korakov proč od roba drče. Ravno o pravem času, ker takoj nato so pridrvili s strašno naglico trije ali štirje kamni po sredi drče in v velikanskih skokih odskakali navzdol proti potoku.

• Dež je prenehal pršiti in zdanilo se je že skoro. Kakor bel labod zablestela se je na prijaznem travniku podružna cerkva sv. Petra, v kateri je imel duhovnik maševati in potem nesti sv. popotnico bolniku visoko v hribe. Vodnik in nekaj drugih ljudi je že čakalo pri cerkvi, zato je šel duhovnik kar maševati.

Dobre pol ure potem je že pel zvonček v rokah vodnikovih, ki je nesel luč pred Najsvetejšim. Šla sta z duhovnikom najprej nekoliko navzdol, potem za malo časa precej navzgor, nato pa naenkrat globoko doli do vode. Onstran vode pa se prične pot dvigati in se dviga bolj in bolj dobre tri četrt ure, tako, da se zdi človeku, kakor bi se vzpenjal po lestvici, po kateri je videl nekdanj očak Jakob angele hoditi gori in doli iz nebes. Potne kaplje so začele duhovniku pogosteje in pogosteje drsati s čela na tla, srce mu je začelo burneje utripati in v globočini duše mu je jela vstajati skrivnostno - tolažilna misel na Onega, -- »ki je za nas krvavi kot potil.«....

Pri prvem selu, še ne na pol strmine, pridejo Najsvetejšemu nasproti odrastli,

otroci in otročiči ter je tiho spremljalo do zadnje hiše. Tam prejmejo sv. blagoslov ter kleče počakajo, dokler ne izgine duhovnik za ovinkom v višini. To je najhujši del poti, kar se tembolj čuti, ker so moči že izčrpane. Vijugasta steza stremi navpično kvišku, kakor da bi hotela po najkrajši poti priti do oblakov ter jih prodreti. Duhovnik zbere vse svoje moči ter pogleduje od časa do časa kvišku, je-li cilj njegovega truda že blizu. Znoj mu je, da se kar srapara dviga od glave; a vendar ne počiva, vztraja iz ljubezni do Onega, - »ki je za nas težki križ nesel« ter »bil pokoren do smrti, do smrti pa na križu...«

Ko je tako stopal že ves moker enakomerno navkreber in premišljeval to tolažilno skrivnost, začul je tik za seboj lahko stopicanje bosih ljudi. Ozre se, - in kaj zagleda? Šest deklic, vse pod dvanajstim letom, ki s sklenjenimi ročicami, boste druga za drugo stopajo za njim po ozki stezi. Ob pogledu na to nedolžnost je dejanski občutil resnico, ki jo je tako lepo izrazil naš divni Gregorčič, ko je pel:

»Pogled ti čist, oko mirno,
v njem seva celo ti nebó,
in meni v njem leskeče
odsev vže davne sreče...
Srce se v prsih mi topi,
zamaknjeno v nekdanje dni,
v presrečno dóbo cvéta —
o zlata, zlata leta!«

Toda uprav v tem blaženem trenutku mu stopi tembolj živo pred oči vsa gnusoba in izkvarjenost sedanjega sveta in srce mu vztrepeče v prsih ob misli na te lilijsko čiste duše, češ: **Uhožice, ali ni škoda, da živite v takih časih!** Nedolžnost se mu zdi kakor tisti golobček, ki ga je bil nekdanj Noe izpustil iz svoje ladije, a se je kmalu vrnil, ker ni mogel najti na zemji ne zrnca, da bi se preživel, - ne vejice, na katero bi sedel in si odpočil. Taka uboga, preganjana ptičica brez zavetja je tudi nedolžnost v Sodomi in Gomori naših dni, - taka uboga, preganjana ptičica bo tudi ta ali ona izmed vas, ljube deklice. Zato pa, ko bode iskale hrane, zavetja, počitka svojim nedolžnim srčecem, zatecite se vselej k **Tistemu**, katerega sedaj spremljate in kateri je vam v vzpodbudo in tolažbo rekel: **»Blagor tistim, ki so čistega srca, ker Boga bodo gledali!«**

V teh mislih je prispel duhovnik pred bolnikovo hišo, kjer je že kleče čakala domača družina. Ko se obrne, da bi bagoslovil družino in deklice, stori se mu milo pri srcu, in najraje bi bil šel s temi otročiči

naprej.... naprej... kvišku in naprej tako dolgo, da bi prišel ž njimi tja, kjer so čiste duše doma....

I. K.

Poklonitev.

O Mati, vrni se nazaj
V svoj tili, svetogorski raj!

Postavili smo v uvodniku svoj list pod zaščito svetogorske Matere božje in slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Uvodna slika nam kaže na poti, ki se dviga proti nebu sv. Cirila in Metoda, v znak, da hočemo tudi mi hoditi po poti, ki sta nam jo začrtala solunska brata. Našo prvo zaščitnico nam pa predočuje zgornja slika — svetogorsko Mater Božjo. Tebi o mogočna kraljica se v ponižnosti klanjamo ter darujemo Tebi v čast — malo »Mladiko«. Blagoslovi jo Ti, da bo krepko rastla ter dopadla Tebi in Tvojemu božjemu Sinu! — Slika Tvoja nam pa v spomin kliče pretekle srečne dni, ko smo hodili z veseljem na Skalnico v Tvoje svetišče, in se tam krepčali k novemu življenju. Toda strašna vojna je podrla to svetišče, in ti, dobro ljudstvo si na glas zaplakalo po deželi, ko si v strahu zrla svetišče v plamenu. Tvojo sliko o Mati, so nam oteli in prepeljali v begunstvo v Ljubljano, kjer se

hrani in časti v frančiškanski cerkvi. Usoda begunstva si delila, o Mati, z nami, in pred Teboj smo iskali in našli utehe in tolažbe. Ko je divja vojna utihnila, vrnil smo se v svoja posuta bivališča, vrnil smo se mi. In Ti Mati, ali se nam več ne vrneš? Zopet potrebujemo in prav zelo potrebujemo Tvoje pomoči. Glej, ne le zemljo so nam razorali in hiše nam porušili, tudi verna srca hočejo strelti. Glavo dviga nova pošast, velika nevarnost, ki hoče iztrgati iz src Tvojih sinov ljubezen do Tebe in vero v Tvojega Božjega Sina. Rešila si, Mati našo deželo in naš rod, ko se je v 16. stoletju jela protestanska vera tu širiti. Ti si ji zastavila pot. In zdaj, ko trepetamo pred novo nevarnostjo, boš li nas pustila brez zaščite, brez pomoči? Gotovo ne! Tvoje materino srce, ki je izlivalo iz svetogorskega svetišča potoke ljubezni in usmiljenja, bo vslišalo tudi v sedanji dobi klic svojih otrok: O Mati, vrni se nazaj v

svoj tihi svetogorski raj! Bliža se krasen mesec
ma j, ki je Tebi, Devica, posvečen. Porabiti ho-
čemo to priliko, pridno obiskovati šmarnično po-
božnost, in trkati neprestano na Tvoje usmiljeno
srce. Dobrotna Mati! Spolni iskrene želje naših
src, in podaj nam pomoč s svojo milostno roko!

Kje dom je Tvoj, nebeška Mati?
Kje prestol Tvoj, kje Tvoj altar?

Tvoj svetogorski tempelj zlati
Zamrl čez noč njihov je žar.
Na tisoče otrok Te čaka
Tives naš up in blagoslov!
Nazaj Te kliče misel vsaka,
O pridi! dom zgradimo nov.
O Mati vrni se nazaj,
V svoj tihi svetogorski raj!

V ALBUM.

Solnce se v obraz ti smeje,
lahen vetrič lahko veje. —
Ne ostane to ti vedno:
Svet, te zgrabi z roko bedno.
Spomniš takrat se na dneve,
zlate dneve, svoje dneve:

»Bilo je lepo popreje,
zdaj pa bridkost nima meje!«
Takrat vedi, dobro vedi:
Pot le s trnjem okrašena
pelje gor — sicer nobena.
To uče svetnikov zgledi.

J.

Domači odmevi.

Beseda sv. Očeta. Jugoslovanska deputacija iz naših krajev se je nedavno poklonila sv. Očetu v Rimu. Pri tej priliki je sv. Oče naglašal: »Organizujte stariše, poučujte jih o njih dolžnostih, ki jih imajo do svojih otrok. Pogumno naj zahtevajo versko vzgojo mladine v šolah, in čvrsto branijo povsod svoj največji zaklad — **svevo vero!**«

Protest staršev. Komaj se je izvedelo o vladnem ukrepu, da se ima krščanski nauk odpraviti iz naših šol kot obvezni predmet, slišali so se od vseh strani ogorčeni glasovi. Stariši, ki so čutili v svojih naravnih pravicah do svojih otrok užaljene, so dvignili glasom protest proti tej nečuvni naredbi vlade. Poudarjali so izrecno nezakonitost odloka. Poučevanje verstva v šolah spada k našim temeljnim zakonom, ki jih zamore le zakonodajna skupščina — ne pa je kak gubernator — odpraviti. In po mednarodnem pravu se za časa zasedbe ne sme zakonov preminjati. Ti imajo še gotovo vrsto let ostati v veljavi tudi v slučajih priklopitve. Poudarjali so stariši na zle posledice, če se odpravi temelj prave vzgoje iz šol.

Generalni komisar Ciuffelli je moral — kakor so pisali laški listi — radi tega odloka odstopiti. Povzročitelj je odšel — a odlok še vedno ni odpravljen. Zalosten pojav je, da se na mnogo-

brojnih šolah v Trstu n. pr., niti na eni šoli ne poučuje več krščanskega nauka. Ni torej nič prav čudno, če čitamo dan na dan o grozni podivjanosti mladine, če zabeležuje statistika stršen prirastek na mladinskih zločinih.

Stariši morajo torej **upravičeno** tirjati, naj se njihovi zahtevi **nemudoma** ustreže!

Štiristo lir za procesijo. V Korminu je zahtevala kvestura od cerkv. oblasti 400 lir pristojbine za običajno cerkveno procesijo velikega petka. Kje je tu cerkvena prostost? Ne vemo, ali se zahteva tudi od patriotskih ali socialno-demokratskih manifestacij tako visoke pristojbine. Če je temu tako, se mora državna blagajna kmalu napolniti!

S katoliško ital. stranko za Goriško (Partito popolare ital.) so se spojili ostanki bivše liberalne Pajerjeve stranke — na čelu dr. Pettarin. — Sprejeli so celotni katol. program. Boriti se hočejo z ramo ob rami proti boljševičkim razdirajočim elementom.

Shodi slov. komunistov. Na velikonočni ponedeljek so imeli slov. komunisti shod v Medani in pri Rebku. Na prvem je govoril dr. Tuma iz Gorice, ki je krepko agitiral za strankin list »Delo« ter si privoščil tudi vero, ki jo je imenoval »staro babo«. Na drugem shodu je govoril

socialist Petejani iz Trsta. Za 18. aprila je napovedan javen shod v Čepovanu. Tudi na Lokvah se je vršila komunistiška agitacija potom čepovanskih sodrugov. V goriških hribih so nabrali že 184 »sobratov«. Shodi so bili dalje: v Črničah, v Štandrežu, v Solkanu, v Bukovici, v Renčah, v Podgori in v Števerjannu.

Kamnje. Kakor da bi se iz spanja prebudili, ko smo slišali oživljajočo vest: izšel bode nov kulturni list »Mladika«, nekako nadomestilo »Bogoljuba«, in če treba še kaj več kot — nadomestilo. Zelo smo ti hvaležni za tvoj junaško-odločen nastop, pozdravljamo te že ob zibelki, želeč ti obilo uspeha, mnogo prijateljev-naročnikov, čitateljev in zvestih izpolnjevalcev tvojih nauk in nasvetov!

V naši fari imamo zaenkrat le 50 naročnikov, pa upamo, da se bomo v prihodnje poboljšali, ko bomo »Mladiko« bolj od bližje spoznali ter jo vzljubili.

Posledice vojske so tudi pri nas sila občutne. Potrgano in pomandrano kulturno delo krpamo in popravljamo — v kolikor se da... Od še ne docela pokvarjenih mladeničev pričakujemo več zanimanja in dobre — požrtvovalne volje do prepotrebne družvenega dela. Zato pa fantje, pogum!

Organizujte in stopite vsi na plan in desno stran versko-narodnega napredka! — Boljše je v tem oziru z Mar. družbo, ki stanovitno kljubuje različnim sovražnim vetrovom in se zvesto zvesto oklepa Marijine zastave. Dekleta, neustrašeno po tej poti dalje, pa vedno boljše! Kdor ne napreduje, nazaduje!

Razveseljiva mladika Marijine družbe je naš Mar. vrtec, ki se je zadnje leto vstanovil: 40 dekčkov, 80 deklic, katerim se vsako drugo nedeljo nudi njim primerna hrana in zabava. Na Belo nedeljo, o priložnosti slavlja prvega sv. obhajila, je ta priredil srečnim Jezusovim gostom na čast malo zabavo: več deklamacij, vmes petje in tombolo. To Vam je bilo veselje nedolžnih otrok! Vsako nedeljo bi si želeli sličen način zabave in kratkočasja... Toda ne sama zabava je glavni namen bratovščin in društev, temveč v prvi vrsti delo, in sicer delo na zgolj versko-nabožni podlagi, ki je in mora biti edino pravi kvas in sol vsega resnično-pravega kulturno-narodnega delovanja.

Ker je torej čas resen in potrebuje resnega, smotrenega dela, bodimo resni tudi mi in delajmo s združenimi močmi, ker le tako se veliko naredi. K tej zavesti pa nas vódi ti dobrodošla nam »Mladika«, budnica naša in učiteljica!

PRED GOSPODOM.

Gospod! Za kar se trudi svet,
po čemer poželjivo gleda —
li res ne ve, se ne zaveda:
da biser ni, da le je smet?
Mu mar spoznati moči ni,
da solnce sreče tu le sije,
kjer večna luč svetlobo lije,
da biser tukaj se dobi?

J.

Razgled po svetu.

Hvaležnost avstrijskih katolíčanov do sv. Očeta. Kakor znano je papež Benedikt XV. krepko priskočil na pomoč z lastnimi in nabranimi darovi (v denarju, živilih in v obleki) stradalnemu ljudstvu, zlasti bednim otrokom v Avstriji. — V zahvalo so mu poslali ginljivo pismo vsi avstr. kršč. socialni poslanci, in nadškof Piffli.

Prav srčkana je bila zahvala dunajskih otrok, ki so papežu tako-le pisali: »Preljubi sv. Oče! Mi dunajski otroci Vam pišemo to pismo, Vam naznanjamo, da Vas imamo radi in da večkrat za Vas molimo. Vi sv. Oče, ste tako dobri. Naši predstojniki so nam povedali, da nas Vi tako ljubite, kakor je Jezus male otročiče. Vi ste poma-

gali našim dragim očetom vjetnikom in ste tudi nam poslali jesti. Vi ste nas priporočili v deželah, kjer ni lakote. Zato hočemo ostati dobri in pridni... Preljubi sv. Oče, mi Vam rečemo: Bog povrni! in Vam voščimo mnogo zdravja in sreče. Tudi naši stariši storé isto. Prosimo Vas sv. Oče v Rimu ne pozabite dunajskih otrok. Vam pošljamo mnogo pozdravov in prosimo blagoslovite nas in naše stariše.

Dne 11. januarja 1920.»

Velika slavnost na Poljskem. — Pričetkom letošnjega leta se je ravno v dnevih, ko so na Češkem doživeli blamažo z razkolniško gonjo — izstopilo jih je kljub vsestranski agitaciji — le 120 iz katoliške cerkve — obhajala vprav zgodovinska slavnost v Varšavi na Poljskem. Ob navzočnosti vseh vojaških in civilnih oblastnikov, med njimi maršala drž. zbornice Trompznyskija, ministrskega predsednika Skulskija, župana Balinskija, in neštete ljudstva iz cele države so slovesno sprejeli dva novo imenovana kardinala, ki sta prinesla iz Rima dragocen papežev spominek: veliko okrašeno svečo, ki je postala zgodovinski znak poljske neodvisnosti. Ko so se namreč l. 1867 ob priliki nekega romanja poklonili papežu poljski odposlanci, ter mu darovali veliko svečo, je papež Pij IX. vrnil svečo in jo hranite tu v poljskem kolegiju, da jo ponesete z nova v Varšavo ter jo bodete užgali v znamenje zopet pridobljene neodvisnosti Poljske. — Sveča se je skrbno hranila v zavodu.

Ravno 50 let je minulo, ko so se izpolnile papeževe besede. Svečo, prineseno iz Rima, so v Varšavi postavili na svetilnik pred veliki oltar in med službo božje jo je pri gloriји predsednik zbornice — med zvonjenjem zvonov in streljanjem topov užgal — v znak zadobljene državne neodvisnosti. Pri slavnosti je govoril sivolasi škof iz Přemysla, ki je bil l. 1867 navzoč v Rimu pri oplasnem dogodku.

Med Francijo in Vatikanom so se z 11. marcem t. l. zopet obnovile diplomatske zveze, ki so bile pretrgane, odkar se je sprejel zakon o ločitvi Cerkve od države. Vladno poročilo v zbornici je naglašalo: da ne more Francija ostati ločena od sedeža duhovne oblasti, kjer se razpravljajo zadeve, ki jo zanimajo, in pri kateri so zastopane v veliki večini vse države sveta. Zlasti pa je treba urediti zadeve na Jutrovem, rešiti razna politično-verska vprašanja v misijonskih pokrajinah. Zbornica je sprejela načrt in dovolila zato potrebni kredit.

V Belgiji so v dobi, ko se je napovedal pomol katoliške stranke, pridobili pri državnozbor-

skih volitvah (meseca novembra 1919) katoličani največ glasov, in sicer: 649.320. Socialisti so se povzpeli na 640.320 glasov in liberalci so dosegli le 310.570 glasov. Med novimi ministri je 5 katoličanov, 4 socialisti in 3 liberalci. Naučni minister, ki je socialist, je v zbornici izjavil: »Če hočejo katoličani imeti svoje lastne šole, mislim, da se mora v svobodni državi le blagohotno ozirati na take želje. Jaz hočem v spomin svojega brata (ki je bil benediktinec v opatiji v Lovranju), čigar nedavna smrt me je bridko zadela, spoštovati prepričanje oseb, ki ne mislijo, kakor jaz. Jaz hočem obnoviti javni pouk, ki bo dostopen vsem, in ne bo žalil nobenega prepričanja.« — Ta razume prav — svobodo!

Na Ogerskem so se izvršile volitve v narodno skupščino. Uvedla se je v ta namen volilna dolžnost in se podelila volilna pravica tudi ženskam. Volitve so bile tajne, raznim volilnim komisijam so predsedovali — ne politični uradniki — temveč nepristranski sodniki. — Vspeh volitev je bil sledeči: krščansko-narodna stranka si je priborila 74 mandatov, kmetska stranka, ali stranka »malih kmetov« 75, demokratska (prej liberalna) stranka 6, poleg tega je še 7 mandatov, ki pripadajo drugim malim skupinam (meščanski, nadstrankarski stranki itd). Socialni demokrati vpoštevajoč splošno razpoloženje proti njihovim težnjam — se volitev niso udeležili.

Najmočnejši stranki, ki slonita na krščanskem svetovnem naziranju, sta torej krščansko-narodna in kmetska stranka. Prej **vsemogočno liberalno stranko je ljudstvo skoro do cela pomelo iz političnega pozorišča, a socialni demokratje so se kar poskrili.**

Seve — po boljševiški zmešnjavi — in pri tako zvanih »krščanskih« strankah, ni še vse v redu, a kaže se odločna narodna volja, da se hoče svojih prejšnjih škodljivcev otresti.

EVROPSKA GOSPODARSKA BEDA.

Žalostne posledice vojne se kažejo vsepovsod v Evropi, zlasti na gospodarskem polju, kar spriča splošno padanje valute, druginja živil, pojemanje industrijalnih proizvodov. Na **Nemškem** na primer se je cena kruha meseca januarja letošnjega leta podvojila, druga živila so se za 25—50% podražila, moka celo za 100%. Cene premogu so od 1. jan. do 1. febr. zrastle od 42 mark do 162 mark za vsako tono. Cement se je dvignil za 230 mark za tono. Pri tem pa je nazadovalo proizvodnje, tako n. pr. se je premoga l. 1912 pridobilo 44 milijonov ton manj kot l. 1918, in 75¹/₂ milijonov ton manj ko v mirnem času.

Na **Francoskem** je znašal do novembra 1919 uvoz 25 milijard frankov, in izvoz 6 milijard. To

dovolj pojasnuje, zakaj je vrednota franka padla. Premoga se je l. 1918 proizvedlo nad 26 milijonov ton. A leta 1919 le nekaj nad 19 milijonov ton. To kaže kako pojema ljubezen do dela tudi na Francoskem. Državne finance so na slabih nogah. Od 200 milijard državnega dolga je le 53 milijard kritih. Bankovcev je bilo v prometu 37½ milijard frankov. Državni proračun kaže 47 milijard izdatkov in 26½ milijard primankljaja.

Tudi bogata Anglija je izgubila svoje ravnotežje v gospodarskem trgu. Trgovina z zlatom se je iz Londona v Newyork preselila. Državni dolgovi, ki so pričetkom vojne znašali 7½ milijard funtov šterlingov so zrasli nad 70 milijard. Med tem je ena milijarda visečih dolgov. Bogata Anglija je morala iskati posojila že zunaj v Ameriki. In Angleške predilnice so nedavno morale ustaviti nakup volne v Ameriki vsled tega, ker je angleški denar nad polovico padel.

Gospodarske razmere v Italiji so pa nam znane. Viseči dolg znaša 27 milijard Lir. Izdatki za tekoče gospodarsko leto znašajo 197 milijard Lir. Prvih 10 mesecev l. 1919 je znašal izvoz le 3824 milijonov Lir in uvoz pa 13'5593 milijonov Lir. Temu odgovarja padanje valute.

Iz vsega se razvidi žalostno gospodarsko stanje v Evropi.

V Švici se čvrsto gibajo katoličani. Pri zadnjih volitvah v zvezno zbornico so si obdržali vse mandate. Volitev se je vršila prvič po propornem sistemu. Stara radikalna ali liberalna stranka je silno nazadovala, zgubila je 45 poslancev, ki so si jih pridobili socialisti. Za prihodnjo dobo 1920—1924 sta izvoljena v zvezni svet dva odločna katoličana. Za predsednika ljudovlade je izbran vnet katoličan Motte.

Jugoslavija — bogata država. Nam dobro znani g. dr. Karl Capuder (I. zvezek Cirilove knjižnice, Maribor 1919) je objavil zanimive zemljepisne podatke o Jugoslaviji s statističnim gradivom:

Jugoslavija meri v površju 260.093 km² (Italija 286.684 km²), prebivalstva ima 13.883.660 po štetju leta 1910. Na 1 km² pride 53 ljudi (v Italiji 121). Pšenice pridelava letno 18½ milijonov stotov, (Italija 42 milijonov), na osebo pride 160 kg na leto (v Italiji 121). — Ječmena 4.447.000 stotov (Italija 2 milj.) na osebo pride 38 kg (v Italiji 6 kg). — Krompirja se pridelava nad 12 milijonov stotov (v Italiji 17 milj.). — Vrednost letnih poljedelskih proizvodov znaša 6½ milijard frankov. — Država je bogata in raznih rudah; na premogu, (letno 25 milijonov stotov), železu (370 milijonov stotov), srebru (103.000 stotov), bakru (87.800 stotov), celo zlatu (220 kg. letno). Skupna vrednost letne gospodarske produkcije znaša nad 55 milj. K. — Leta 1910 je štela Jugoslavija na

domačih živalih; konj 790 tisoč (Italija 955 tisoč), govede 4 milijone (Italija 6 milj.), ovc okoli 9 milj. (Italija 11 milj.), prešičev 3 milj. (Italija 2½ milj.). — Kulturno — pravi pisatelj — se na tem ozemlju bije boj med tremi omikami: rimskolaško, bizantinsko-orijentalno in germansko. Te kulture pravilno združiti je velika naloga mlade države. V tem vprašanju pa tiče tudi kati mogočnih nasprotstev med posameznimi deli. Po obširnosti svojega ozemlja, številu prebivalstva, vojaški jakosti in zemljepisnih razmer je Jugoslavija prva država v jugovzhodni Evropi, — je važen činitelj reda in stalnosti in lahko v miru sodeluje in tekmuje z vsemi svojimi sosedi. — Iz zgornjih podatkov pa lahko povzamemo, da je Jugoslavija bogata država, da prideluje vsega dovolj, kar rabi, in vsled tega je neodvisna od drugih držav.

Stavk ni konca v Italiji. Listi nam prinašajo dan za dnevom vesti o novih stavkah v Italiji. Ne le delavci v tvornicah, tudi kmetje ali koloni na deželi in državni uradniki stavkajo. Veliki izgredi so bili v S. Giovanni in Perci, kjer je bilo 7 demonstrantov ubitih. Nato se je proglasila splošna protestna stavka v Parmi, Tizi, Genovi, Firenci, Piacenci, Livornu in Modeli. Krvavi spopadi med koloni in orožniki, oziroma gospodarjevo družino so se vršili v krajih razseženih veleposestev v Paviji in Novari, v Vignalu v Cascini Carnevale, v Lezcah. Tu so koloni obkolili mesto in zaprli vsak dohod in izhod. Nad 60.000 krav je brez oskrbe. V Boloniji je bilo 6 delavcev ubitih in 35 ranjenih. Nad 500 papirnih tvornic z 30.000 delavci je moralo ustaviti delo radi pretiranih zahtev delavcev. — Odtod sedanje pomanjkanje papirja. — V Turinu stavka 100.000 delavcev. Železniška zveza med severom in jugom v državi je baje pretrgana.

Državni kancelar Nemške Avstrije — Remer je bil 9. t. m. sprejet v avdijenci od sv. Očeta v Rimu.

Dobrodelna društva na Dunaju se z veliko vnemo trudijo, da rešijo pomanjkanja in lakote dunajske otroke. Dolgi vlaki otrok se odpeljejo te dni v Kolin čez Češko. Češka vlada podpira to dobrodelno akcijo.

Veliko protestno zborovanje v Zagrebu. V Zagrebu se je dne 11. aprila t. l. vršilo protestno zborovanje vseh strank. Skupščini je prisostvovala ogromna množica ljudi. Navzoč je bil tudi hrvatski ban dr. Matko Laginja. Sprejela se je soglasno sledeča resolucija:

»Jugosloveni, zbrani danes na skupščini v Zagrebu, na Wilsonovem trgu, naglašajo odločno in ponovno, da po Wilsonovih načelih samoodločbe, ki so jih sprejeli zavezniki in vsa Evropa, nihče nima pravice, da trga narode in pokrajine

izpod ene državne suverenosti pod drugo brez dovoljenja naroda za katerega gre. Ugotavljajo z ogorčenim srcem, da se kljub temu načelu žrtvuje po Wilsonovem predlogu nad 400.000 Jugoslovenov, in kakor da ta žrtev še ni dovolj strašna, se namerava po najnovejših vesteh odtrgati Jugoslaviji Kvarner, od davnine naša Reka ter nujno potrebna luka za izhod na morje. Zaradi tega Jugosloveni, zbrani danes v Zagrebu, brez razlike strank in stanu na skupnem zboru, složno in enodušno najresneje in najenergičneje protestirajo: 1. proti nameravani ugrabitvi; 2. proti vsakemu nadaljnjemu popuščanju v jadranskem vprašanju ter odločno poudarjajo, da brez Reke, in Kvarnerja nima Jugoslavija bodočnosti in razvoja; brez Reke in Kvarnerja je gotova smrt v kulturnem in gospodarskem oziru mladi Jugoslaviji; 3. zahteva z vsem poudarkom, da vlada države SHS in njena delegacija v Parizu ne popusti niti za ped več od onega, kar je že popustila pod pritiskom rezmer, pa naj pride ponovni pritisk od katerekoli strani. Izjavljajo svečano, da ne bo naš narod nikdar pristal na nepravilno rešitev jadranskega vprašanja in zlasti ne bo dopustil nobenega tujega vpliva na Reko in Kvarner.

Te resolucije so se odposlale vladi in delegaciji v Parizu.

Tudi hrvatski komunisti so se zavzeli za isto stališče. Kaj poreče k temu slovenski komunist dr. Tuma?

Družba sv. Mohorja, ki se je iz Celovca preselila v Prevalje (Koroško), je izdala letos sledeče

knjige: 1.) Koledar za leto 1920. — Izšel je v manjši obliki (osmerki) ter ima 128 strani. — 2.) Katoliška cerkev. — 3.) Življenje svetnikov, 2. zvezek. — 4.) Sorodstvo v prvem členu. — 5.) Kako si ohranimo ljubo zdravje, 2. snopič. — Povzeli smo korake, da se dovoli uvoz knjig tudi za člane v našem zasedenem ozemlju.

Iz družbenega poročila posnamemo, da se je Mohorjevi družbi in tiskarni pod nemško vlado v Celovcu slabo godilo. Vojno nemško poveljstvo je zaustavilo vse delo ter proglasilo tiskarno za vojaško tiskarno. Ko so meseca junija 1919 Jugoslovani zasedli začasno Celovec, se je na migljaj odličnih oseb posrečilo spraviti na varno tiskarno in vso opremo v bližnji kraj Prevalje. O tem dogodku piše »Koledar«: »Hitro, hitro se je moral beg vršiti, manj ko v enem tednu, predno se na povelje iz Pariza — so rekli — umaknejo iz Celovca Jugoslovani!

To je bila skrb in strah in delo! S krepkimi rokami so segli v pomoč domačim delavcem pridni jugoslov. vojaki. Marljivo so prestavljali stroje in omare, prenašali knjige na vozove in v železniške vagone, veselili, da morejo ustreči Družbi, ki jih je z mladih dni zalagala z berilom. Hvala jim! Hvala njihovim poveljnikom, ki so radi dovolili pomoč!

Udnina znaša sedaj 10 jugosl. kron. — Račun za l. 1918 izkazuje dohodkov 287.078'99 K, izdatkov 288.735'05; primanjkljaja 1.656'06. Matično premoženje koncem tega leta je znašalo 120.569'23 K. Udov je bilo l. 1918. 88.020, to število je vsled vojnih homatij padlo l. 1919 na 59.677.

TO IN ONO.

Vojnim zrakoplovom, ki so bili tolko časa strah in trepet vojakom in nevojakom, odkažejo bolj pošteno službo: vršiti imajo poštni in osební promet. Po zrakoplovih se prevažajo že pošta iz Egipta v London, iz Rima v Pariz in obratno. Tudi za ribarstvo na morju porabljajo že zrakoplove. Z njimi zasledujejo vlake rib v morju, ter dajejo znamenja ribiškim ladijam, ki zamrežijo okoli in okoli dotični prostor ter spravijo na varno svoj plen.

Predor med Anglijo in Francijo. Kakor znano loči ti dve državi morska ožina, ki je delala te-

kom svetovne vojne mnogo preglavic vojskovodjem. Neki francoski odbor je izdelal načrt, po katerem se bo prišlo lahko po suhem iz ene države v drugo. Pod morjem napravijo dva okrogla predora iz cementa v premiru 6 metrov in dolgosti 53 km. Posebni stroji bodo skrbeli za zračenje te velikanske naprave.

Brezžični brzojav so po poročilih listov iz Bruselja te dni izročili prometu za zvezo med ameriškimi Združenimi državami in Belgijo.

Velika morska daljava je toraj za to iznajdbo že premagana.

Kaj zahtevajo avstrijski kmetovalci? — V nižje-avstrijskem deželnem dvorcu so na skupščini zbrani kmetovalci to-le zahtevali: »Odpravi naj se prisilna določba cen poljedelskih pridelkov. Nikakor ne gre, da rastejo vsem drugim obrtnim proizvodom nezasišano cene, le kmet ne

sme pri tej rastoči draginji niti za vinar povišati cene. Kmet ne zahteva nič družega, kakor da bo zamogel — kakor prej — kupiti si za 10 kg. pšenice srajco, za eno tele celo obleko, za 100 litrov mleka obuvalo.

DVA KLJUČA.

Na izbir imaš
ključa dva:
prvi je od neba
drugi je od pekla.

Katerega boš volil:
črnega — prokletega?
zlatega — nebeškega?

J.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Veseli nas, da se je zanimanje za list, že predno je izšel, iz vseh strani naše dežele pojavilo. Vsi čutimo pač potrebo po tečni duševni hrani. Odkrito povemo, da smo se lotili tega podjetja z velikimi žrtvami. Ne razpolagamo, kakor druge organizacije za svoje liste in propagando s tišočkami. Vsled tega se obračamo do svojih somišljenikov s prošnjo, naj to naše podjetje vsestransko podpirajo. Rabimo v prvi vrsti duševnih delavcev, ter prosimo, naj se pošiljajo listu poleg leposlovnega gradiva temeljiti članki, dopisi in vesti glede društvenega socialnega in tudi nabožnega življenja. List bo zanimiv, če bo de čtivo res aktualno in se bo v njem zrcalo vse ljudsko življenje. Poskrbeli bomo listu od časa do časa kako sliko. Dalje, zavedati se moramo, da se je tisk, papir in drugo silno podražilo. Vsled tega potrebujemo zdatne gnotne podpore. Nabirajo naj se vneto naročniki. List se mora razširiti po vseh naših družinah. Priporočamo torej, naj se zanj pridno agituje. Ozirati se moramo le na naročnike, ki plačajo naročnino že naprej. To številko smo poslali na ogled raznim osebam, o katerih mislimo, da se na list naroče. Pričakujemo, da nam ga osebe, ki se nanj ne

mislijo naročiti, takoj vrnejo. Drugo številko bomo poslali samo onim, ki so nam list naprej plačali.

Prepričani smo tudi, da bodo naša trgovska in druga podjetja list s svojimi inserati podpirala. Dobro došli nam bodo tudi vsi nasveti glede zboljšanja in izpopolnitve tega lista. Omenimo, da bi se nam delo pri upravništvu olajšalo, če bi se aho možno, list v večjih skupinah naročal. Vendar se bomo pri tem vedno ozirali na izražene želje. — Vsadili smo toraj »Mladiko« in želimo, da bi jo vsi pridno zalivali. Le tako se bo očvrstila, razvila in razkošatila, da bodo pod njeno senco zadovoljno počivale in se vzgajale naše družine!

Opozarjamo naj se vse pošiljateljce, listu namenjene upošiljajo na ime »MLADIKE« in ne na ime društva (K. T. D.), da se izogne nepotrebnim zmešnjavam.

Posamezne številke »Mladike« stanejo 1 liro.

Mladika se propaja v knjigarni »Kat. tisk. društva« v Gorici (v Montovi hiši).

Izdajatelj in odgovorni urednik Ant. Siligol.
Lastnik »Kat. Tisk. Društvo« v Gorici.

Drašček Fanny, Gorica
Via Rastello št. 1

trgovina s kolonialnim in mešanim blagom na drobno in na debelo. Dobra moka bela in koruzna. fižol, ječmen itd. Blago sveže. Priporoča se za obilen obisk. --- Postrežba dobra. --- Cene zmerne.

Trgovina z Jestiavnami
Stanko Rustja
GORICA - PIAZZA GRANDE
priporoča sl. občinstvu svojo bogato
:: zalogo ::

Goriška zveza gospodarskih zadruge in društev v Gorici

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Verdi 32,
I. nadstr.,

uraduje vsak delavnik od 8. do 12.
in od 3. do 5. popoldne.

Ob sobotah in pred prazniki pop.
ter ob nedeljah in praznikih je urad
zaprt.

Andrej Golja

Gorica TRAVNIK 21 Gorica

Zaloga vsakovrstnih lesenih izdelkov, ka-
kor: škafov, orn, stolic, sit, rešet in druge
suhe robe. — Velika izbira košev in
kuhinjskih potrebščin.

:: BRIVNICA ::

Ludvik Coter, Gorica, Piazza Grande 17.
— se priporoča slavnemu občinstvu. —

RAJER EVGEN

vinska trgovina

Gorica - Via Cesare Battisti 20

(poprej Via Teatro)

priporoča svojo **VINA.**
:: zalogo ::

Zaloga

vipavskega, istrskega, briskega, dalmatinskega in italijanskega
vina in vsakovrstnega žganja in špirita

(tudi na drobno),

vermoutha in maršale **na debelo.**

Cene brez konkurence.

Cene brez konkurence.

L. FOGAR dediči.

SOLKANSKA CESTA.

Mihael Kozman - Gorica

27 - Raštelj - 27

Priporoča slavnemu občinstvu svojo najsterejšo in bogato zalogo **kuhenjskih in agrarnih lesenih izdelkov.** - -

Rešeta - sita stolice - škafe - čebre - Brentače itd. kakor tudi zalogo **porcelanastih in glinastih posod** - - -

na debelo in drobno.

Velika izbora

krogel za balincanje iz ameriškega
lesu.

Postrežba točna in solidna brez vsake konkurence.

DOBROZNANA GOSTILNA :: :: :: ::

„PRI BELEM ZAJCU“ V GORICI

≡ NUNSKA ULICA, ≡

SHAJALIŠČE MEŠČANOV IN OKOLIČANOV. - TOČI
IZVRSTNA DOMAČA VINA. - KUHINJA IZBORNA.

ZA OBILEN OBISK SE PRIPOROČA

JOSIP MOLAR, GOSTILNIČAR.